

IZ PRVEGA V DRUGO POLLETJE

Prvo polletje drugega leta petletnega razvojnega obdobja 1971 do 1975 je za nami. Četudi je družbeni načrt, kateri naj bi usmerjal razvojne tokove naše republike, izdelan šele v osnutku, ki bo med razpravo še pretrpel določene spremembe že vemo, da mu je za prva leta naloga odrejena in to je stabilizacija gospodarstva. Šele na stabilnem gospodarstvu lahko izpeljemo tudi druge, v osnutku načrta zamišljene razvojne ambicije na vseh področjih družbene reprodukcije.

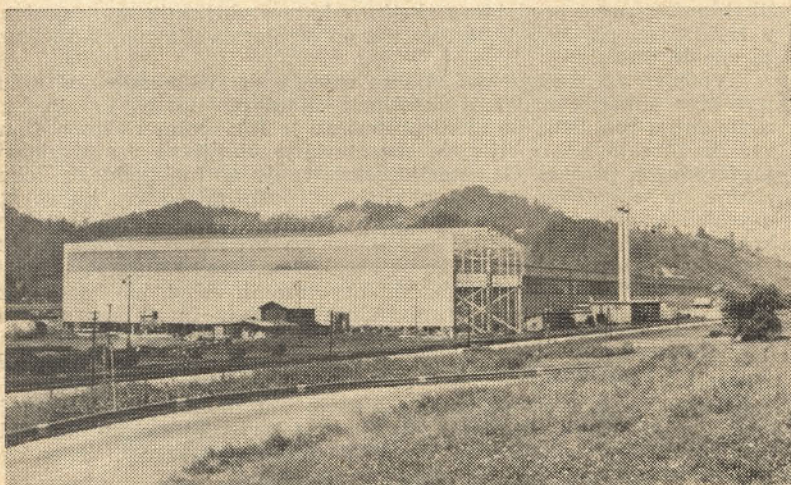
Štórski ŽELEZAR

Leto XII. — Št. 8

25. avgust 1972

Stabilizacijsko gospodarstvo sigurno ne pomeni stagnacijo. Zadrževanje proizvodnje ustvarjalnosti je najslabša od rešitev, kar posebno velja za kapitalno intenzivno, z visokimi fiksnimi stroški obremenjeno črno metalurgijo. Že ob snovanju in sprejemanju gospodarskega načrta za letošnje leto smo se tega zavedali in predpostavljali, da je vsaka tona doma več izdelanega jekla korak k stabilizaciji. V takšni logiki smo se tudi v prvem polletju z več ali manj uspeha prizadevali za njegovo izpolnitev.

Ob tem, da smo pri načrtovanju vedeli s kakšnimi kapacitetami razpolagamo in kakšne optimalne rezultate v danih pogojih lahko pričakujemo, pa smo na finančno ekonomski strani tavalili v megli in le po občutku izdelali prognozo gibanja našega dohodka.



Nova jeklarna je že pod streho

Delavski svet našega združenega podjetja je zato finančni del gospodarskega načrta za leto 1972 sprejel s pripombo, da bo ta šele po sklenitvi prvega polletja postavljen v realne okvirje. Pravilo, da je vsako načrtovanje boljše kot nobeno, se je tudi v tem slučaju izkazalo. Ugotovitev, ki smo jo izrekli v gospodarskem načrtu, da se stabilizacije železarni lahko samo veselimo, se je pokazala kot pravilna tudi na finančnem delu njegovega ustvarjanja.

ZNAČILNOSTI IZVRŠEVANJA GOSPODARSKEGA NAČRTA

Osnovna značilnost izvrševanja gospodarskega načrta v prvem polletju letošnjega leta je naslednja:

Polovico letne kvote načrta smo

v blagovni proizvodnji	z dosežkom	301.526 ton ustvarili	98 %
v realizaciji	z dosežkom	1.156,0 milij. din ustvarili	98 %
v celotnem dohodku	z dosežkom	1.306,8 milij. din ustvarili	99 %
v proizvodnih stroških	z dosežkom	850,8 milij. din ustvarili	97 %
v dohodku	z dosežkom	305,0 milij. din ustvarili	104 %
v bruto akumulaciji	z dosežkom	166,8 milij. din ustvarili	106 %
izplačanih OD bruto	z dosežkom	196,5 milij. din ustvarili	103 %

Zadnji dve postavki sta tisti, ki nas pripadnike teh delovnih skupnosti kot samoupravitelje najbolj zanimata. Medtem ko smo v fizičnem obsegu proizvodnje za načrtom zaostali za 2 % in enako tudi v prodaji izdelanega blaga, smo seštevek amortizacije, dobička in naših prejemkov bruto, z realiziranim zneskom 363,3 milij. din za 4,8 % prekoračili. V tem je samoupravnost, podjetnost, prizadevnost, gospodarnost in tudi iznajdljivost. Vse te vrline pa so v posameznih organizacijah združenega dela prišle nekje bolj, nekje manj do izraza.

Najbolje se je odrezala Železarna Ravne, ki je v amortizaciji, dobičku in bruto OD zbrala 132,6 milij. din ali 20 % več kot je bilo predvideno, Železarna Jesenice je zbrala 175,9 milij. din ali 6,5 % nad načrtom, v Železarni Štore pa je obratno, dosegli so 54,8 milij. din oziroma le 76 % predvidene postavke načrta.

Medtem, ko smo v prvem polletju lanskega leta imeli izredno izenačenost v dohodku in akumulativnosti se letos zopet pojavljajo večje razlike. Rezultati prvega polletja sicer običajno še ne dajo objektivne slike, ker šele sklepni račun celega leta v celoti zajame vse nastale stroške in je zato, zlasti še po zadnjem povišanju cen jekla, pričakovati spremembe, pa vendar je že jasno kakšno nalogo imajo na področju dohodka in akumulacije posamezne organizacije združenega dela.

DELEŽI ŽELEZARN V REZULTATU ZPSŽ

Zanimiv je naslednji pregled deleža posameznih železarn v poslovnem rezultatu prvega polletja celega ZPSŽ.

	Jesenice	Ravne	Štore
Blagovna proizvodnja	59	20	21
Realizacija	54	30	16
Dohodek	47,5	37	15,5
Akumulacija in OD bruto	48	37	15

Ta razmerja so odraz strukture proizvodnje, optimalnosti koriščenja sredstev za delo, produktivnosti in organiziranosti proizvodno poslovnega procesa. Največja razlika med deležem v blagovni proizvodnji in bruto akumulaciji je v Štoreh. Delež v skupni akumulaciji v tej železarni znaša le 10 %, na Jesenicah 50 % in na Ravnah 39,5 % kar je logično zaradi novozgrajenih proizvodnih zmogljivosti, ki še niso dosegle primerne stopnje izkoriščanja.

Proizvodnim napravam prilagojen asortiment, zadostne proizvodne količine ter ugoden izplen so ob realnem številu zaposlenih glavni smotri, ki peljejo k povečanju osebnih dohodkov in deleža akumulacije v celotnem dohodku. Zasledovanje teh smotrov je osnovna naloga vodstvenih struktur proizvodnih organizacij. Najlažji del te naloge je povečanje proizvodnje, saj vemo, da je zniževanje števila zaposlenih težko izvedljivo, sprememba asortimana in povečanje izpleta na zahtevna in zapletena operacija. Da se v vseh treh naših organizacijah združenega dela že vrši premik v smeri optimalnosti koriščenja proizvodnih potencialov nam dokazuje primerjava z dosežki predhodnih let.

Iz lanskoletnih poročil se spomnimo, da smo v ZPSŽ v primerjavi s predlanskim letom napredovali v:

surovem železu	od 169.476 ton na 181.481 ton ali na 107 %
surovem jeklu	od 630.309 ton na 670.122 ton ali na 107 %
blagovni proizvodnji	od 527.450 ton na 564.780 ton ali na 107 %
celotnem dohodku	od 1.774,2 milij. din na 2.340,7 milij. din ali na 132 %

ENOLETNI PROIZVODNI PREMİK

Dosežki v prvem polletju proti obdobju lani so bili naslednji.

Surovo železo doseženo	95.725 ton napredek na 108 %
Surovo jeklo doseženo	342.888 ton napredek na 101 %
Blagovna proizvodnja dosežena	301.526 ton napredek na 109 %

V vrednosti prodanega blaga smo napredovali za 18 %, v celotnem dohodku pa za 19 %.

Dalje na 2. strani

Pomoč Pomurju

Dne 11. avgusta 1972 so se na predlog predsedstva osnovne organizacije sindikata železarne sestali predstavniki vodstva, podjetja, samoupravnih organov in družbeno-političnih organizacij ter sklenili v smislu priporočila republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in Gospodarske zbornice Slovenije z dne 8. avgusta 1972 ter Obč. sindikalnega sveta Celje z dne 9. avgusta 1972, da v solidarnostni akciji za pomoč po poplavih prizadetemu Pomurju naš kolektiv daruje 20 ton betonskega železa Ø 12 mm. Obvezo bomo realizirali v prvem tednu meseca septembra, ko bo na programu valjanje betonskega železa.

Solidarnostni prispevek je pomoč vseh članov našega kolektiva delovnim ljudem težko prizadetega Pomurja. Člani kolektiva Železarne Štore bodo v tej materialni obliki in višini na ta način prispevali 2 % vrednost enome-sečnega osebnega dohodka, kot vse ostale gospodarske in delovne organizacije v republiki Sloveniji.

Vodstvo podjetja, samoupravni organi ter družbeno-politične organizacije pričakujejo od vseh članov našega kolektiva, da s povečano storilnostjo, večjo tehnološko in delovno disciplino povečamo proizvodnjo v vseh obratih in oddelkih ter na ta način najlepše prispevamo svoj delež k obnovi POMURJA.

Vodstvo podjetja, samoupravni organi, družbenopolitične organizacije Železarne Štore

IZ PRVEGA V DRUGO POLLETJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

V surovem jeklu, ki je pogoj višine celotnega dohodka in dohodka delovne skupnosti so dosegle Jesenice 235.919 ton ali 100 %, Ravne 87.665 ton ali 102 % in Štore 19.313 ton ali 105 % proizvodnje prvega polletja lani. Pri tem smo v elektro jeklu zaostali za načrtom za celih 18.000 ton, kar je največja slabost letošnjega prvega polletja.

V blagovni proizvodnji so Jesenice dosegle 176.591 ton ali 103 %, Ravne 60.873 ton ali 104 % in Štore 64.062 ton ali 139 % proizvodnje prvega polletja 1971.

Celotnega dohodka je bilo doseženega na Jesenicah 736,2 milij. din ali 111 %, na Ravnah 381,3 milij. din ali 117 % in v Štoreh 189,3 milij. din ali 143 % celotnega dohodka prvega polletja 1971.

V železarni Jesenice je bila torej na področju surovega jekla stagnacija, v blagovni proizvodnji in realizaciji pa dosežen relativno največji napredek v Štoreh.

Število zaposlenih se je spremenilo, na Jesenicah padlo od 5.642 na 5.610 ali za 1 %, na Ravnah poraslo od 3.657 na 3.742 ali za 2 % in v Štoreh poraslo od 2.210 na 2.368 ali za 3 %.

S tem je zaposlenost v celem ZPSŽ porasla na 11.720 ljudi ali za 1 %. Iz te ugotovitve logično sledi napredek v produktivnosti.

Ta se je na zaposlenega dvignila:

v blagovni proizvodnji od 3,93 na 4,29 ton mesečno ali za 8 %

v realizaciji pa od 14.170 na 16.500 din mesečno ali za 16 %

Tudi v gibanju produktivnosti je dosežek po železarnah različen. Merjena z realizacijo ali izdelanim in prodanim blagom pomeni za Jesenice 18.667 din na zaposlenega mesečno ali napredek za 12 %, Ravne 15.334 din ali napredek za 15 % in v Štoreh 13.000 ali napredek za 39 %.

Ob tem, ko so v istem času na zaposlenega dosegli v Štoreh 70 din realizacije, so jo na Ravnah dosegli 82 din in na Jesenicah 100 din. Ker na donosnost poleg obsega predelanega in prodanega blaga vplivajo tudi druge poslovne sestavine, kot so stroški poslovanja, produktivnost dela in stopnja plemenitenja vložka je slika bruto akumulacije v realizaciji drugačna. Ta je v prvem polletju znašala:

na Ravnah 17,3 % celotnega dohodka,

na Jesenicah 11,3 % in

v Štoreh 9,0 % in s tem v

celem združenem podjetju povprečno 12,8 %.

Zaradi devalvacije in druge inflacije stroškov smo znižanje donosnosti pričakovali, padec na Jesenicah od 16,6 % na 11,3 % in v Štoreh od 11,1 % na 9,3 % pa je tak, da zlasti v Štoreh ponovno ogroža reproductivno sposobnost. V tem je bil razlog prizadevanja za tako korekcijo cen jekla, ki bo omogočila normalno poslovanje železarstva. Povišanje za 13,6 % doseženo z odredbo zveznega izvršnega sveta z dne 26. 5. 1972, ki je bilo uveljavljeno na začetku julija bo v drugem polletju vplivalo na spremembo odnosov v donosnosti železarn. Glavno vlogo v povišanju akumulativnosti pa bodo vendar morali odigrati samoupravljalci s povišanjem in ekonomiziranjem proizvodnje.

NELIKVIDNOST VSRKAVA AKUMULACIJO

Splošna nelikvidnost je v združenem podjetju tudi v prvem polletju letošnjega leta bila veliko breme in ovira normalnega poslovanja. Le s pretnemu skupnemu nastopu se lahko zahvalimo, da smo uspeli relativno tekoče železarne oskrbovati s potrebnimi surovinami, zlasti s starim železom. Kreditiranje proizvodnje sicer ni občutno naraslo — stanje kratkoročnih kreditov se je od 31. 12. 1971 do 30. 6. 1972 dvignilo od 129,3 na 150,5 milij. din ali za 16 %, ob tem pa se je znižalo kreditiranje za trajna obratna sredstva od 287,4 milij. na 274,4 milij. din ali za 5 % in so tako skupni krediti za obratna sredstva na koncu polletja znašali 424,4 milij. din, kar je le 2 % več kot na koncu lanskega leta. Ker so v tem času padle naše obveznosti do dobaviteljev in sicer od 285,2 milij. din na 230,7 milij. din ali za 19 %, terjatve pa le od 674,2 milij. na 669,5 milij. din ali za 1 % je razumljivo, da je večji del bruto akumulacije ostal vezan v financiranju proizvodnje. To pa še dodatno zaradi tega, ker so zaloge surovin, polizdelkov in gotovih izdelkov po tovarnah porasle od 477 milij. na 502,2 milij. din ali za 8 %, in to na Jesenicah za 13 %, v Štoreh za 9 %, na Ravnah pa so padle za 9 %.

V borbi za likvidnost je bil izdelan skupni program in likvidnostni načrti posameznih železarn. V tej važni prizadevnosti je največ dosegla železarna Ravne, ki je uspela celo deblokirati svoj žiro račun.

IZVOZ REŠUJE LIKVIDNOST

Sortiranje kupcev na dobre plačnike in zlasti orientacija na izvoz, sta poleg zoževanja nabav, na Ravnah največ pripomogli k ponovni kreditni sposobnosti.

Realizacija prek izvoza se je sicer v celem podjetju občutno povečala. Skupaj z izmenjavo so vse tri železarne plasirale na zunanja tržišča za 5,2 milij. \$, kar je 60 % več kot v prvem polletju lani, ob tem pa so še vedno Jesenice dosegle le 65 % načrta, Ravne 98 % in Štore le 76 %. Torej v izvozu je še dosti rezerve za našo likvidnost.

Akcija za deblokado žiro računov na Jesenicah in v Štoreh se nadaljuje. Pri tem pričakujemo družbeno intervencijo, ki nam je v obliki odložitve anuitet na kredite dane iz sredstev državnega kapitala že pogojno zagotovljena.

Enotna poslovna slovenskega železarstva v obliki Združenega podjetja nam je v kratkem času, slabih treh let, prinesla zboljšanje ekonomskega položaja, boljše obvladovanje proizvodnega procesa ter dvignila ugled vseh treh železarn in celote. Postali smo faktor, ki je

upoštevani pri oblikovanju gospodarstva, naš vpliv pa je prisoten tudi pri urejevanju poslovnosti celotne kovinsko predelovalne sfere.

S tem kar smo dosegli, še zdaleč ne smemo biti zadovoljni. Enotna proizvodna tvorba slovenskega železarstva, podjetniško povezana s Siskom, mora na renomeju pridobiti, kar je pogojeno z realno vzajemnostjo in večjo organiziranostjo. S skupnimi službami na področju načrtovanja, raziskovanja, projektiranja in razvoja t. j. z inženiringom in konzultantsko organizacijo moramo v prihodnje povečati učinkovitost koriščenja naših proizvodnih potencialov in neposredno vplivati na usklajevanje proizvodnje in porabe jekla na Slovenskem. Namesto sedanjih 50 %, naj bi v naslednjih petih letih 75 % jekla železarn ZPSŽ bilo vložek kovinsko predelovalne industrije bližnjih porabnikov. Ustvaritev tega smotra je odvisna predvsem od nas, naše samoupravnosti in naše prizadevnosti.

REPUBLIKA NAJ BI POMAGALA

Vodstvo Združenega podjetja, sestavljeno od generalnega direktorja in glavnih direktorjev železarn, se je na sprejemu pri predsedniku izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, Stanetu Kavčiču, obvezalo, da bomo svojo poslovno politiko podredili stabilizacijskim nalogam. V obvezi je rečeno, da smo poslovno strategijo razdelili na zaporedno osvajanje treh podjetniških položajev:

- deblokado žiro računov organizacij združenega dela,
- optimalno izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti in integralno širjenje poslovanja na predelavo in blagovni promet,
- realizacija srednjeročnega razvojnega programa, rekonstrukcijo tovarn in strukturalnega prilagajevanja proizvodnje in predelave jekla na Slovenskem.

Kljub temu, da se posamezne naloge med seboj delno prekrivajo, so kompleksne in rešljive le v naštetem zaporedju. Likvidnost pogojuje optimalnost izkoriščanja proizvodnih zmogljivosti in slednje tako reproductivno sposobnost, ki bo utrdila mesto in vlogo slovenskega železarstva za večdesetletno obdobje prihodnosti.

Likvidnostni načrt, ki predvideva deblokado žiro računov, pridobivanje kreditne sposobnosti in redno financiranje proizvodnje, je torej prvi strateški cilj delovnih skupnosti ZPSŽ. Nadrobno obdelani likvidnostni načrt predvideva akcijo, v katero vključuje vse zaposlene v železarnah na Jesenicah, Ravnah in v Štoreh. Ravne so medtem ta cilj že dosegle.

Vodstvo združenega podjetja se zaveda, da deblokade žiro računov brez temeljnega deleža zaposlenih ni možno doseči. Ve, da tega zapletenega problema ne more prepuščati le finančnim službam, temveč da morajo biti v njegovo razreševanje vključene vse strukture proizvodnega procesa. Orientacija oskrbovanja na najugodnejše dobavitelje in še bolj orientacija prodaje na poslovno zdrave kupce sta najvažnejši pogoj likvidnosti. Taka usmeritev zajema v prvi fazi komercialne službe, najtežje zadolžitve pa prepušča glavnini proizvodnega procesa — obratom. Le ob skrajno racionalnem gospodarjenju z razpoložljivimi sredstvi, znižanju nepotrebnih zalog, izboljšanju izplena, splošnemu znižanju proizvodnih stroškov in ob pospešenem proizvodnem ritmu ter hitrejšem krogotoku sredstev na področju tehnološkega postopka bo likvidnostno nalogo možno izpeljati in jo tudi zadržati.

Na področju optimalnosti proizvodnje smo priznali, da kljub dejstvu, da sta proizvodnja in produktivnost slovenskih železarn v zadnjih štirih letih v neprestani rasti, še ni možno govoriti, da so obstoječi proizvodni potenciali v celoti izkoriščeni.

KONKRETNE OBVEZNOSTI

Višjo stopnjo izkoristka obstoječih osnovnih sredstev naj bi dosegli z:

- višjo organiziranostjo proizvodnega procesa,
- rednejšim oskrbovanjem s surovinami in energijo,
- nadomeščanjem in drobnimi dopolnitvami strojev in naprav,
- izpopolnjenost kadrovskega zasledbo,
- popolnejšo delitvijo dela,
- povečano medsebojno, medrepubliško in meddržavno blagovno izmenjavo,
- širjenjem kroga porabnikov preko meja.

Na tej osnovi, kar bi omogočila likvidnost podjetja, bi se brez večjega investiranja in brez dodatnega števila zaposlenih nominalna vrednost proizvodnje povečala od sedanjih 195 milijonov din na 250 milijonov din mesečno, kar bi pomenilo letno proizvodnjo in prodajo blaga v vrednosti 3 milijarde din.

Ob tem, ko smo prosili za delež republike pri deblokadi žiro računov, optimizaciji proizvodnje in izpeljavi srednjeročnega razvojnega programa smo rekli:

Zavedamo se, da republika s posegi ne more tvegati pri medsebojno neusklajenih delovnih organizacijah, temveč sme posredovati le na področju večjih ekonomsko enotnih gospodarskih sistemov. Zato se obvezujemo, da bo ZPSŽ:

- postalo ekonomsko s kapitalom povezana enotna proizvodna tvorba, ki bo zagotovila skladen razvoj železarstva in učinkovito strukturalno ubranost s kovinsko predelovalno industrijo;
- v drugem polletju nadoknadili zaostanek proizvodnje in ustvarili v načrtu predvideni fizični obseg surovega jekla in blagovne proizvodnje;
- z lastno prizadevnostjo izboljšalo izkoriščanje obstoječih proizvodnih potencialov in z usmerjevanjem prodajo že v letu 1972 znižalo

(Dalje na naslednji strani)

Ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela v podjetju

Z ustavnimi dopolnili XXI, XXII in XXIII, objavljeni v Ur. listu SFRJ št. 29/1971, so nakazana izhodišča za ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela kot ekonomskih celic, ki omogočajo neposredno uveljavljanje pobud vseh delavcev v združenem delu.

Temeljna organizacija združenega dela je po določenih kriterijih zaokrožena, družbeno-gospodarska enota, v kateri delavci na podlagi svojega dela neposredno

stvarjenim na osnovi tekočega in minulega dela.

V temeljni organizaciji združenega dela je delavec nosilec dohodka, ki ga bo zaradi večje učinkovitosti združeval za skupne namene. Združevanje dela dohodka mora temeljiti na interesu vseh delavcev, ki so s svojim delom ta dohodek ustvarili.

Združevanje dela dohodka se izvrši le na podlagi dogovorjenega skupnega programa. Temeljne organizacije združenega dela bo-

pravah, ki bodo natančno opredelile tehnološko, ekonomsko in organizacijsko zaokroženost proizvodnje ter način gospodarjenja.

Pogoje in cilje, usklajene z določili v ustavi, moramo strokovno in politično soočiti z obstoječim stanjem upravljanja in organizacijo dela.

Delavski svet je na svojem 15. zasedanju dne 19. VII. 1972 sklenil, da se uvede postopek za ustanovitev več temeljnih organizacij združenega dela v Železarni Što-

re. S tem v zvezi je imenoval strokovno komisijo, ki jo sestavljajo naslednje skupine strokovnih sodelavcev po področjih in sicer:

EKONOMSKO — FINANČNO PODROČJE

Peter Knez, dipl. ing., vodja; Olga Čuvan, fin. dir., član; Danica Žnidaršič dipl. oec. član.

TEHNIČNO — PROIZVODNO PODROČJE

Milko Starc, dipl. ing., vodja; Alojz Šturbej mag., član; Jože Urbančič, dipl. ing., član; Fe-

liks Černak, dipl. ing., član; Janez Barborič, dipl. ing., član;

KOMERCIALNO — PODROČJE

Marjan Belej, oec., vodja; Ivo Mavec, član; Štefan Gerkeš, član; Ivo Zmahar, član;

PRAVNO — NORMATIVNO KADROVSKO PODROČJE

Rajko Markovič, dir. kadr. sektorja, vodja; Stane Sotler, dir. spl. sektorja, član; Marjan Fink, dipl. iur. član.

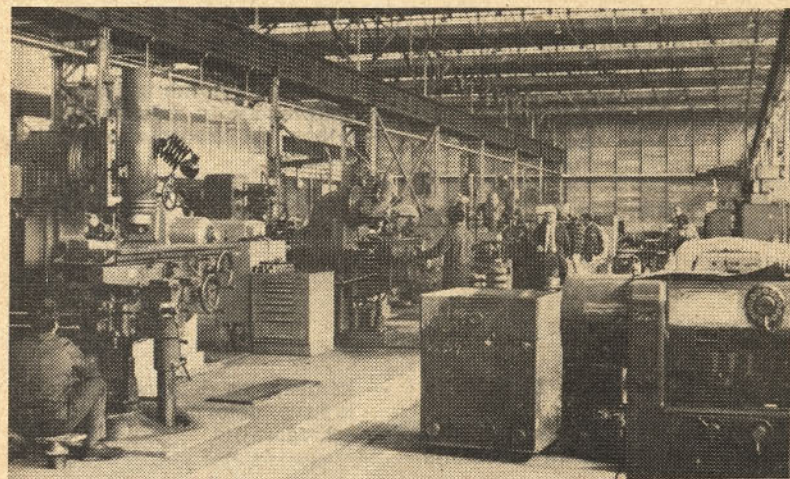
VZDRŽ. — TRANSP. — ENERGIJSKO PODROČJE

Niko Zakonjšek, dipl. ing., vodja; Lojze Pišek, ing. član; Srečko Kranjc, član.

Delo skupin strokovnih sodelavcev vsklajuje ing. Viktor Opaka.

Delo strokovne komisije in komisije družbenopolitičnih organizacij vsklajuje tov. Tugomer Vogga, glavni direktor podjetja.

Delavski svet je tudi sklenil da komisija pripravi program dela in predloži predloge v razpravo do 15. XI. 1972. O. V.



Mehanska obdelava v novi hali

in enakopravno urejajo medsebojne odnose pri delu, odločajo o dohodku in drugih vprašanih svojega družbeno-ekonomskega položaja.

Ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela ne pomeni, da ukinjamo dosedanje pridobitve združenega dela in sredstev, marveč novo družbeno zahtevo za širše in še trdnjše združevanje dela in sredstev na samoupravnih temeljih.

Ustavna dopolnila nakazujejo možnost oblikovanja takega sistema upravljanja družbenih sredstev, da bodo delavci upravljali v temeljni organizaciji združenega dela s celotnim dohodkom, u-

do zainteresirane za učinkovito kontrolo izvrševanja sprejetih nalog (programa). V bistvu gre za zaostreitev odgovornosti na vseh ravneh združenega dela.

Poleg pravice za ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela, morata biti med ostalimi pogoji, izpolnjena tudi sledeča:

— da del delovne organizacije predstavlja delovno celoto,

— da se uspeh skupnega dela delavcem lahko potrdi kot vrednost na trgu ali v delovni organizaciji in da je ta vrednost lahko samostojno izražena.

Ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela mora temeljiti na skrbnih strokovnih pri-

NOVEMBRA KONGRES SINDIKATA

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je na seji 2. junija sklenil, da bo kongres zveze sindikatov Slovenije letos novembra. Točen datum in kraj bo še določen. Med ostalim bo obravnavan na tem kongresu predlog za spremembe in dopolnitve statuta ZS Slovenije ter predlog sklepov o nadaljnjih nalogah ZS Slovenije.

Takoj je treba začeti z evidentiranjem kandidatov za republiški svet in nadzorni odbor ZS Slovenije. Kongres sklepa veljavno, če prisostvuje zasedanju najmanj dve tretjini izvoljenih delegatov. Delegati za kongres so lahko člani sindikata, ki so družbeno-politično razgledani in ki aktivno delajo v organih sindikata, ali ki so na podlagi svoje aktivnosti predvideni kot možni kandidati za funkcije v sindikatih, oziroma člani, ki aktivno delajo v samoupravnih organih. Na

vsakih začelih 1500 članov se voli en delegat za kongres in sicer glede na število članov po občinah. V skladu s sklepi II. konference SZJ mora biti med delegati najmanj 50 % neposrednih proizvajalcev, to je delavcev, vključno s tehnikami, inženirji in podobno, ki delajo neposredno v proizvodnji, oziroma v osnovnih dejavnostih na področju storitev in v družbenih službah, npr. prodajalci, natakariji, učitelji, zdravniki ipd. Obenem je treba zagotoviti, da bo za delegate izvoljeno najmanj 42 % žena in 25 % mladih do 30 let, kar zahteva sestava sindikalnega članstva.

Občinski sindikalni svet Celje je na svoji seji dne 29. junija sklenil, da bomo delegate za VIII. kongres ZSS izvolili na 3. konferenci celjskih sindikatov, ki bo hkrati volilna konferenca in bo med 15. in 25. septembrom tega leta.

ŠE ENA ZAUPNICA

Delavski svet Železarn Jese-nice je na svoji seji 28. julija tega leta ponovno zaupal mesto glavnega direktorja železarn mag. dipl. ing. Petru KUNCU, ki je na tem najodgovornejšem delovnem mestu železarskega kolektiva tako že peto leto. Ko je pred 4 leti prevzel mesto glavnega direktorja, so v tem podjetju zabeležili 60 milijonov dinarjev izgube, njegova prva mandatna doba pa je bila zaključena s 65 milijoni dinarjev. Pod njegovim vodstvom je bil namreč sanacijski program ob izredni zavzetosti vseh služb in celotnega delovnega kolektiva uspešno završen. To je rezultat številnih kakovostnih premikov

znotraj tovarne, kot so: preusmeritev proizvodnje in ustavljanje nerentabilne proizvodnje, povezovanje z ostalimi slovenskimi železarnami in drugimi gospodarskimi organizacijami, nove metode pri obdelavi podatkov, nova organizacija v podjetju, tako v tehnološkem kot v pogledu samoupravljanja. Direktor Kunc je za uresničevanje teh nalog postavil vso svojo ustvarjalno osebnost, tako v strokovnem, moralnem in družbeno-političnem pogledu, od tod tudi zaupanje kolektiva in organov upravljanja.

Ob njegovi ponovni izvolitvi na odgovorno delovno mesto tudi naše iskrene čestitke!

(Nadaljevanje z 2. strani)

terjatve in realiziralo izvoz v višini 15 milijonov dolarjev. Ta obveza pomeni, da morajo v drugem polletju izvoziti Jesenice za 2,78 milijonov dolarjev, Rayne za 3,1 milijonov dolarjev in Štore za 2,7 milijonov dolarjev, kar je za 77, 26 oziroma 95 % več kot v prvem polletju;

— na podlagi ugodne razrešitve likvidnosti in drugih ekonomskih problemov optimiziralo izkoriščanje obstoječih proizvodnih potencialov in ob širjenju integracije v vertikalni smeri nominalno vrednost izdelanega in prodanega blaga do leta 1984 dvignilo na 3 milijarde din letno;

— svoje razvojne načrte šnovalo in izvajalo po najracionalnejših načelih ob ustanavljanju konzorcijev za sodelovanje s porabniki predvidene proizvodnje in ob angažiranju svetovno priznanih konzalting organizacij.

ZPSZ je uspešno sklenilo prvi krog integracijske povezanosti. Na podlagi uspehov in skovanega medsebojnega zaupanja, je pred vstopom v drugo višjo fazo integralnosti, v kateri bo večja ekonomska enotnost omogočila višje gospodarske dosežke v vseh organizacijah združenega dela in v celotnem združenem podjetju.

Naša obveza, od katere izvrševanja je odvisna tudi izpeljava družbenih posegov, je torej zahtevna. Večji del te — kreditna sposobnost — bo morala biti dosežena in obvarovana že v drugem polletju letošnjega leta. Reševanje te naloge bodo morale prevzeti vse tovarniške strukture, od izpeljave pa je odvisna sedanjost in prihodnost slovenskega železarstva.

Prepričani smo, da imamo zadosti pridnih in zavzetih delavcev v vseh organizacijah združenega dela, zato bomo sprejete obveze izpolnili in si odprli zeleno luč za tisto, kar pričakujemo od družbe.

Generalni direktor:
Gregor Klančnik

SAMOUPRAVLJANJE V ZDRUŽENEM PODJETJU

Miha Potočnik sekretar ZPSŽ

ORGANIZACIJA SAMOUPRAVLJANJA V TOVARNAH ZPSŽ

UVOD

Namen sestavka je, osvetliti funkcioniranje samoupravljanja v ZPSŽ ter še posebej v tovarnah združenega podjetja ter tako prikazati temeljne značilnosti ene ali druge ureditve, opozoriti na dobre ali slabe izkušnje v ZPSŽ oziroma posamezni tovarni, ki bodo lahko služile kot orientacija pri izboljšanju samoupravljanja v ostalih tovarnah. Glede na različno organizacijsko strukturo tovarn so znatne razlike tudi v organizaciji samouprave in pristojnostih posameznih organov širših ali ožjih enot. Glede na specifičnosti razvoja in položaja posameznih tovarn tudi v prihodnje ne bo moglo priti do poenotenja samoupravne strukture v ZPSŽ, kar je povsem umestno. Vendar pa bodo dosedanje izkušnje vsake posamezne tovarne oziroma zbirni pregledi lahko koristni pripomoček ostalim tovarnam pri izboljšanju in večji učinkovitosti dela samoupravnega mehanizma. Tudi na tem področju se medsebojno premalo poznamo, zato je prav, da tudi tu stopimo korak naprej. Predvsem pa je treba zagotoviti tudi na tem področju vsaj približno enak položaj, pravice in dolžnosti vsem delavcem v ZPSŽ.

ORGANIZACIJA SAMOUPRAVLJANJA V ZPSŽ

Organ upravljanja:
delavski svet ZPSŽ

Kolektivni izvršilni organ:
poslovni odbor ZPSŽ

Individualni izvršilni organ:
generalni direktor ZPSŽ

Posvetovalno telo:
team direktorjev ZPSŽ

Vodilo pri načrtovanju samoupravne strukture v ZPSŽ je bilo že od vsega začetka, da združevanje tovarn ne sme okrniti samoupravnih pravic delavcev. Kljub integraciji ni prišlo do centralizacije samoupravljanja. Slednje v združenem podjetju izhaja iz samoupravnih struktur tovarn. Tovarne samostojno sprejemajo vse odločitve, razen tistih, ki pomenijo načrtovanje in usklajevanje proizvodnje ter drugih skupnih zadev, za katere se tovarne dogovorijo, da jih bodo le skupaj reševale. Pa tudi glede teh vprašanj poteka najprej razprava po tovarnah, šele nato centralni organ upravljanja dokončno odloča. Pri pripravljalnem delu za centralne odločitve sodelujejo delavci tovarn skupaj z delavci direkcije in se tako resnično prepletajo naporu vseh, preden pride do skupnih odločitev. To je vsekakor tudi za naprej pravilna pot. Težiti je le, da bi v praksi tako tudi vedno funkcioniralo.

Delavski svet ZP šteje 25 članov; od tega števila jih je 8 iz vsake tovarne, eden pa je član direkcije ZP. Delavski svet ZP je imel od jeseni 1969, ko je bilo ustanovljeno združeno podjetje, pa do sredine leta 1972 devet sej z zelo obsežnimi dnevnimi redi. Sprejel je statut in več splošnih aktov ZPSŽ, odločal o vrsti te-

ŽELEZARNA JESENICE

ŽELEZARNA RAVNE

ŽELEZARNA ŠTORE

NA NIVOJU TOVARNE

— delavski svet

— odbor za poslovno politiko

— odbor za splošne zadeve

— odbor za kadre

— odbor za osnovna sredstva

— odbor za plan in finance

— odbor za dohodek in nagrajevanje

— odbor za življenjske pogoje in rekreacijo

— odbor za varstvo pri delu

— odbor za izume in racionalizacije

— odbor za tisk in informacije

— komisija za delovna razmerja

— komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti

— komisija za pritožbe

— komisija za stanovanjska vprašanja

— komisija za varstvo žena, invalidov in mladoletnih delavcev

— komisija za zadeve borcev NOB

ORGAN UPRAVLJANJA

— delavski svet

KOLEKTIVNI IZVRŠILNI ORGANI

— poslovni odbor (imenuje 2 svoji komisiji)

— odbor za splošne zadeve (imenuje 4 svoje komisije)

— komisija za kadre in delovna razmerja

— komisija za oceno kršitev delovnih dolžnosti in izrekanje ukrepov

— stanovanjska komisija odbora za splošne zadeve

— komisija za zadeve invalidov in borcev NOB odbora za splošne zadeve

— komisija za oblikovanje in delitev OD

— komisija za narodno obrambo in samozaščito

— komisija za osnovna sredstva poslovnega odbora

— komisija za racionalizacije poslovnega odbora

— komisija za varstvo pri delu odbora za splošne zadeve

— komisija za obveščanje in kulturno dejavnost odbora za splošne zadeve

INDIVIDUALNI IZVRŠILNI ORGANI

— glavni direktor

— pomočnik glavega direktorja za ekonomska vprašanja

— direktor proizvodnega sektorja

— direktor tehničnega sektorja

— direktor sektorja prodaje

— direktor finančno-računovodskega sektorja

— direktor sektorja za ekonomiko

— direktor kadrovskega sektorja

— direktor sektorja za tehnično kontrolo in raziskave

— sekretar

— glavni direktor

— tehnični direktor

— direktor finančno-računovodskega sektorja

— direktor sektorja za gospodarjenje

— direktor metalurške proizvodnje

— direktor mehanske obdelave

— direktor komercialnega sektorja

— direktor kadrovskega splošnega sektorja

— delavski svet

— ekonomsko-poslovni odbor

— odbor za splošne zadeve, informacije in splošne akte
— odbor za kadrovske-socialne zadeve

— komisija za delovne odnose in kršitve delovne dolžnosti
— (gl. zgoraj)

— stanovanjska komisija

— komisija za varstvo borcev NOB

— arbitražna komisija

— glavni direktor

— (direktor tehničnega sektorja — vodilno delovno mesto)

— (finančni direktor — vodilno del. mesto)

— (kadrovskega direktor — vodilno delovno mesto)

— (direktor splošnega sektorja — vodilno delovno mesto)

— (komercialni direktor — vodilno delovno mesto)

— (glavni inženirji proizvodnje vodilna delovna mesta)

— (glavni inženir vzdrževanja vodilno delovno mesto)

— (glavni energetik — vodilno delovno mesto)

V DELOVNIH ENOTAH

- svet delovne enote (Talilnice Valjarna Bela Jaljarna Javornik Predelovalni obrati Vzdrževanje Transport Energija Upravne službe)

ORGAN UPRAVLJANJA

- delavski svet enote (Enota metalurške proizvodnje — I, Enota mehanske obdelave — II, Skupni sektorji — III)

- svet delovne enote (Metalurška enota Kovinska enota Enota vzdrževalnih in pomožnih obratov Enota uprave in skupnih služb Stanovanjsko gradbena enota Gostinska enota)

KOLEKTIVNI IZVRŠILNI ORGANI

- komisija za proizvodnjo
- komisija za nagrajevanje
- komisija za kadre in medsebojne odnose
- komisija za varstvo pri delu
- komisija za racionalizacije in novatorstvo
- komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti

- komisija za varstvo pri delu

- komisija za varstvo pri delu

- komisija za kršitve delovnih dolžnosti

- stanovanjska komisija
- odbor za proizvodno komercialne zadeve (le pri enotah I in II)

V OBRATIH

ORGAN UPRAVLJANJA

- sveti (le v enoti III)

KOLEKTIVNI IZVRŠILNI ORGANI

- komisija za medsebojne odnose in nagrajevanje
- komisija za varstvo pri delu
- komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti

NEPOSREDNO SAMOUPRAVLJANJE

- delovne skupine
- referendum

- delovne skupine
- referendum

- zbor delovnih skupin
- referendum

meljnih vprašanj poslovne politike ZPSŽ, sprejemal gospodarske načrte, zaključni račun in reševal ostale zadeve. Pretežno je obravnaval proizvodno problematiko in se zadrževal na analizi doseženih proizvodnih rezultatov.

Poslovni odbor ZP šteje 7 članov; od tega števila sta 2 iz vsake tovarne ter generalni direktor ZP. Po uveljavljeni praksi sodelujeta na sejah tudi predsednik delavskega sveta ZP in predsednik KO sindikata ZP. Odbor je imel doslej 19 sej, na katerih je urejal tekoče operativne zadeve ter pripravljaj gradiva za seje delavskega sveta ZP.

Generalni direktor ZP kot individualni izvršilni organ tekoče vodi poslovanje združenega podjetja, izvršuje sklepe delavskega sveta ZP in poslovnega odbora ZP, zastopa in predstavlja združeno podjetje, organizira in vodi delo direktorije ter je pri svojem delu izredno aktiven. Zelo aktiven je tudi team direktorjev kot posvetovalni organ generalnega direktorja, ki se sestaja 1—4-krat mesečno in vse bolj predstavlja kolektivno vodstvo ZP.

Premalo medsebojnega zaupanja in resnične zainteresiranosti za boljše delo in rezultate vseh skupaj kot tudi vsake posamezne tovarne do boljšega dela druge tovarne so slabosti sedanje povezave tovarn v združenem podjetju, ki ovirajo večje dosežke. Temu botrujejo subjektivne sile in ne toliko objektivno pogoje okolnosti ali tradicija; nikakor pa to ne odraža pogledov in stališč neposrednih proizvajalcev, kar dokazujejo razprave na organih samoupravljanja ZP ter to-

varn. Razen načelne podpore za skupne akcije je bilo konkretno doslej malo storjenega, da se uresniči že sprejeti sklepi ali obvezujoča določila statuta ZP ali ustanovitvene pogodbe (npr. združevanje sredstev, enotna komercialna politika).

Poglavitna pomanjkljivost v dosedanjem delu organov samoupravljanja združenega podjetja je v tem, da ne obstaja mehanizem, po katerem bi skupaj sprejeti sklepi obvezovali posamezno organizacijo združenega dela, da v praksi postopa skladno z dogovorjenim sklepom. Več primerov neizvršenih odločitev poslovnega odbora ZP (npr. vprašanje medsebojnih dobav md tovarnam, združevanje sredstev na ravni ZP) kaže na to, da razen s ponovno razpravo in s prepričevanjem trenutno ni druge poti, ki bi privedla do realizacije sklepa. Brez prave materialne osnove hkrati s povečano odgovornostjo odgovornih delavcev se samouprava v združenem podjetju ne bo mogla dvigniti iz nivoja debatnega krožka na nivo resničnega odločujočega organa s potrebno avtoriteto. Optimalna poslovna politika posamezne tovarne še ne pomeni, da je s tem začrtana hkrati tudi optimalna poslovna politika združenega podjetja kot celote. Zato bi morali — ker smo pač pod skupno streho in v to zavezuje tudi sprejeta odločitev vseh delavcev sedanjega združenega podjetja na referendumu leta 1969 — prvenstveno krojiti s skupnimi močmi optimalno poslovno politiko združenega podjetja in šele v tem okviru optimalne poslovne politike posameznih tovarn, saj le taka

usmeritev dolgoročno zagotavlja delavcem socialno varnost in tovarnam zdrav napredek oziroma obstoj.

ORGANIZACIJA SAMOUPRAVLJANJA V DIREKCIJI ZPSŽ

Organ upravljanja:

zbor delovne skupnosti

Pri delu samoupravne strukture ZPSŽ je naloga direktije strokovno pomagati pri uspešnejšem delu organov samoupravljanja ZP. Glede na svojo organizacijo in sprejeti koncept teamskega dela (predstavnik direktije skupaj s predstavniki tovarn ZP) se delavci direktije vključujejo v delo samoupravne strukture združenega podjetja in s tem postajajo njen sestavni del.

Delovna skupnost direktije, ki šteje ob polletju 1972 deset članov, izvršuje svoje samoupravne pravice na zboru, ki se sestaja po potrebi, po dosednji praksi pa 6—8-krat letno. Sama izvršuje samoupravne pravice oziroma dolžnosti organizacije združenega dela brez svojstva pravne osebe, vendar skladno z ureditvijo oziroma prakso v tovarnah ZP, kar občasno preverja poslovni odbor ZP oziroma delavski svet ZP.

IZKUŠNJE PRI SAMOUPRAVLJANJU V TOVARNAH NEPOSREDNO SAMOUPRAVLJANJE

Delovne skupine

Z ustavnimi amandmaji je bila začrtana usmeritev, da se v večji meri uveljavi neposredno samoupravljanje v združenem delu. Tovarne so prav s formiranjem delovnih skupin našle pot, kako

bolje informirati delavce o problematiki tovarne oziroma ZPSŽ ter jih aktivno vključiti v neposredno samoupravljanje.

Železarna Jesenice

Železarna Jesenice je s statutarnim sklepom že konec leta 1969 kot prva vzpostavila delovne skupine, ki naj pomenijo nov člen v borbi za demokratično sprejemanje odločitev. Prav tu je bil dosežen največji uspeh pri samoupravljanju. Vzpostavljenih je 256 delovnih skupin, ki so jih ustanovili sveti delovnih enot. Načeloma ne štejejo več kot 30 delavcev. Imajo predvsem informativno funkcijo, čedalje bolj pa postajajo soustvarjalci politike tovarne. Skladno s 36. členom statuta tovarne vsak član delovne skupnosti sodeluje preko skupine v samoupravljanju zlasti z oblikovanjem stališč do določenih vprašanj, z izražanjem predlogov in mnenj, s sprejemanjem informacij ter s postavljanjem vprašanj iz celotnega področja dela ožjih enot ali celotnega ZPSŽ.

V zadnjem obdobju so delovne skupine v tovarni obravnavale združevanje sredstev v ZPSŽ, razdeljevanje jubilejnih nagrad, predlog novega sistema o nagrajevanju, na zahtevo delovnih skupin bo odslej v predhodni razpravi razdelitev sredstev sklada skupne porabe itd. Večinska stališča delovnih skupin so bila v fazi odločanja na pristojnih samoupravnih organih dosledno upoštevana. Prav razprava o jubilejnih nagradah, kjer je bil predlagani sistem podelitve nagrad na delovnih skupinah zavrnjen, je opozorila na konstruktivno kritičnost razpravljalcev in moč njihovih odločitev, saj je moral biti na taki podlagi izdelan povsem nov sistem nagrajevanja.

V statutu je precizno vzpostavljen postopek komuniciranja delovnih skupin do ostalih organov ter odgovornost za posledice. V 29. členu je kot skrajna možnost predvidena celo legalna prekinitve dela, če je delovna skupina predhodno izkoristila vse možnosti, da dobi odgovor na postavljeno vprašanje v zvezi s poslovanjem in delom, vendar pa takega odgovora ni dobila. Taka določba je vsebovana samo v statutu Železarne Jesenice. Te odločbe ni mogoče izigrati, ker je hkrati zaostrena odgovornost članov delovnih skupin, če zaradi neinformiranosti po lastni krivdi oziroma zaradi neizkoriščenja statutarne pravice komuniciranja povzročijo tovarni škodljive posledice. To pomeni posebno hudo kršitev delovne dolžnosti in s tem možnost izključitve iz delovne skupnosti. Pripomniti velja, da od uvedbe take statutarne določbe v tovarni ni bilo prekinitev dela. Poostrena pa je tudi odgovornost vodij delovnih skupin za izvrševanje statutarne nalog (sklicevanje sestankov, informiranje, komuniciranje) ter za posledice zaradi neizvrševanja nalog.

Analiza dela delovnih skupin za leto 1970 je pokazala, da je imela ugodnejši odmev tista problematika, ki je neposredneje in konkretnije vezana na določene koristi, pravice in dolžnosti (pozitivno ali negativno). Delovne skupine so se sestajale bolj redno takrat, kadar je bila problematika posredovana v razpravo v obliki pismene informacije samoupravnega ali strokovnega organa tovarne. V letu 1970 so bili se-

stanki delovnih skupin 2—6-krat letno. Glede na to, da se nekatere delovne skupine sploh niso sestajale, situacija ni povsod ugodna. Analiza je nadalje pokazala, da odgovorni delavci ali organi ne bi smeli dopuščati, da se delovne skupine ne sestajajo zato, ker na svoja vprašanja niso dobile pojasnil ali se njihovih predlogov ne upošteva. Izobraževanje in izpopolnjevanje vodij delovnih skupin bi nadalje morala postati stalna praksa, saj je le tako mogoče afirmirati samo delo skupin. Prav temu delu so v tovarni ob ustanavljanju skupin posvetili veliko pozornosti in organizirali seminarje za vodje skupin (skripta, konzultacije, test). Le s tako vnaprej dobro pripravljeno akcijo so delovne skupine v praksi lahko zaživele.

Z delovnimi skupinami so vzpostavljeni novi odnosi v samoupravljanju. Ne le, da so delavci preko popolnejših informacij bolj obveščeni, temveč postajajo prav zaradi tega tudi odločujoč faktor, saj se večinska stališča delovnih skupin iz neposredne razprave potem dejansko le še potrdijo na pristojnih organih. Dejansko odločanje je tako prenešeno na delavce same.

Železarna Ravne

Delovne skupine so v Železarni Ravne vzpostavljene šele na podlagi sprememb in dopolnitev statuta, sprejetih na zasedanju delavskega sveta tovarne dne 23. 5. 1972. Predvidena je podobna ureditev kot jo vsebuje statut Železarne Jesenice. Izpuščeno je le določilo o legalni možnosti prekinitve dela. Odgovornost se v takem primeru presoja glede na takratne konkretne razmere in se šele tedaj oceni upravičenost ali neupravičenost akcije.

Delovne skupine bodo pomenile korak naprej k večji uveljavitvi neposredne samouprave v tovarni, saj se doslej neposredni vpliv delavcev večkrat ni mogel odraziti v dovoljni meri. Tudi informiranost kolektiva ni bila vedno dovoljna, kar je dokazala prekinitve dela v tovarni sredi februarja letos. Preko skupin bo v prihodnje mogoče v večji meri realizirati družbeno-ekonomsko vzgojo, ko delavci že končajo šolanje.

Železarna Štore

Delovne skupine so predvidene od uveljavitve novega statuta tovarne dalje, to je od konca junija 1970, ustanavljajo se pa od januarja 1972 dalje. V začetku junija 1972 je bilo v tovarni ustanovljenih 87 delovnih skupin, približno 25 pa jih še bo na novo formiranih, predvsem v skupnih službah ter v gostinski in stanovanjsko-gradbeni enoti. Tovarna spremlja izkušnje Železarne Jesenice ter jih prenaša na lastne razmere. Delovne skupine so se doslej sestale vsaka 2 do 3-krat.

V statutu tovarne so zbori delovnih skupin le na kratko omenjeni in se šele preko lastnih kot tudi drugih izkušenj postopno oblikuje njihova fizionomija. Sestavlja jih 6 do 25 (izjemoma do 30) delavcev. Poleg informativne funkcije je njihova pristojnost dajanje mnenj o gradivu, ki ga da v razpravo katerikoli samoupravni organ, ocenjevanje uspešnosti poslovanja v obratih, na zborih delovnih skupin pa se delavci lahko pogovore tudi o vseh problemih posamezne skupine.

Odgovornost posameznikov za uspešno delo sistema komuniciranja bo urejena v posebnem pravilniku o odgovornosti na delu v tovarni.

Za uspešnejše delo delovnih skupin bo potrebno v prihodnje predvsem usposobiti vodje delovnih skupin preko seminarja. Dosedanji individualni razgovori z večino vodij delovnih skupin so pomenili le začetek njihovega usposabljanja za uveljavitev skupin.

Referendum

V vseh treh statutih tovarn je referendum opredeljen kot oblika neposrednega odločanja delavcev o statusih in drugih pomembnih vprašanjih, ki so temeljnega pomena za poslovanje in razvoj tovarne. Razen sklepa o združitvi tovarn v ZPSŽ jeseni leta 1969, v tovarnah kasneje ni prišlo do odločanja z referendumom, saj se niso več pojavila vprašanja, ki bi opravičila uporabo tega instituta. V vseh treh tovarnah je za veljavno odločitev predpisana kvalificirana večina (večina glasov vseh zaposlenih v tovarni), pri čemer je v Železarni Ravne ta meja še zaostrena z najmanj dvotretjinsko večino vseh zaposlenih.

SAMOUPRAVLJANJE V OBRATIH

Samoupravljanje na nivoju obratov se ob širokih možnostih neposredne samouprave ni razvilo. Razen treh kolektivnih izvršilnih organov v vsakem od obratov Železarne Jesenice ter obratnih svetov le v enoti III na Ravnah, drugih oblik samoupravljanja ni. Čeprav so bili sveti v Železarni Ravne predvideni v predlogu sprememb in dopolnitev novega statuta v vseh treh enotah, je razprava pokazala, da glede na dosedanje izkušnje in zaradi specifičnosti dela enot I in II tam ni potrebno formirati teh organov. V enoti III svet po statutu opravlja določene zadeve, ki jih sicer opravljajo sveti delovnih enot tako v tej kot v ostalih dveh tovarnah (npr. odločanje o koriščenju dela amortizacije, odločanje o prekinitvi delovnega razmerja).

Z vzpostavitvijo delovnih skupin je v Železarni Jesenice opaziti, da kolektivni izvršilni organi bolje delujejo, saj jim delovne skupine dajejo vzpodbudo za njihovo delo, hkrati pa tudi kontrolirajo njihovo delo preko zastavljanja vprašanj obratnim organom. Aktivnost organov je glede na problematiko različna; tako so najaktivnejše komisije za medsebojne odnose in nagrajevanje, saj odločajo npr. o premetitvah delavcev znotraj obrata, o napredovanju, sprejemajo plan dopustov in odobravajo izredno plačane dopuste za rekreacijo do 7 dni. Komisije za varstvo pri delu, ki nimajo neposrednih zadolžitev in možnosti odločanja, so razumljivo manj aktivne.

Kolikor delavci sami želijo, da samoupravljanje v obratih v večji meri zaživi, je treba dati organom večje pristojnosti in večjo materialno osnovo. Z večjo uveljavitvijo delovnih skupin in postopnim uresničenjem temeljnih organizacij združenega dela pa bi bilo mogoče prenesti samoupravljanje v obratih tudi povsem na slednje oblike samouprave.

SAMOUPRAVLJANJE V DELOVNIH ENOTAH

Cilj vzpostavitve samoupravne strukture v delovnih enotah je bil zožitev področja dejavnosti samoupravnih organov tovarne in približanje samoupravljalca problemom. Organi upravljanja so v vseh treh tovarnah podobni (sveti, delavski sveti) ter štejejo 17 do 35 članov na Jesenicah, 25 do 31 članov na Ravnah ter 14 do 20 članov v Štoreh.

Pristojnosti posameznih svetov so po tovarnah različno razporejene. Pretežno vsi sveti obravnavajo določena gradiva strokovnih služb ali samoupravnih organov tovarn ter posredujejo svoja mnenja in stališča, nadalje zasledujejo, spremljajo, predlagajo in razpravljajo o rezultatih poslovanja, disciplini itd. Glede njihove pristojnosti odločanja so po tovarnah različne velike. Sveti po tovarnah odločajo:

Jesenice, Ravne, Štore:

— odločajo o ukrepih za izboljšanje proizvodnje oziroma gospodarnem poslovanju enote

— razporejajo sredstva oziroma odločajo o koriščenju dela amortizacije

— ustanavljajo in odpravljajo delovne skupine

— volijo oziroma imenujejo člane komisij pri svetu

Jesenice, Štore:

— sprejemajo splošne akte

— sklepajo o uvajanju novih meril nagrajevanja

— odločajo o prekinitvi delovnega razmerja v določenih primerih

Jesenice:

— potrjujejo spremembe števila delavcev

— odobravajo denarne in materialne nagrade

Ravne:

— v okviru globala odločajo o porabi sredstev za investicijsko vzdrževanje

— odločajo o številu stanovanj, ki pripadajo obratom, oziroma njihova dodelitvi

— odločajo o stališčih, vprašanjih, priporočilih in predlogih, ki so bili izoblikovani na sestankih delovnih skupin ali sestankih svetov obratov

— odločajo o pritožbah

— sprejemajo ukrepe glede izpolnjevanja pogodbenih obveznosti, zasedenosti kapacitet, kvalitete proizvodnje in izmečka

— sprejemajo ukrepe s področja varstva pri delu

Štore:

— sprejemajo ukrepe za izvajanje sklepov višestopenjskih organov

— potrjujejo sanacijske programe

Kolektivni izvršilni organi v delovnih enotah pretežno spremljajo problematiko, obravnavajo, proučujejo, zbirajo pripombe in jih sporočajo pristojnim organom. Nekaj manjših pristojnosti, ki jih imajo, se v glavnem prekriva s pristojnostmi svetov delovnih enot, kolikor glede na značaj njihovega dela ni problematika specifična (npr. komisija za křišitve delovnih dolžnosti v Železarni Štore, ki odloča o ukrepih v zvezi s křišitvami).

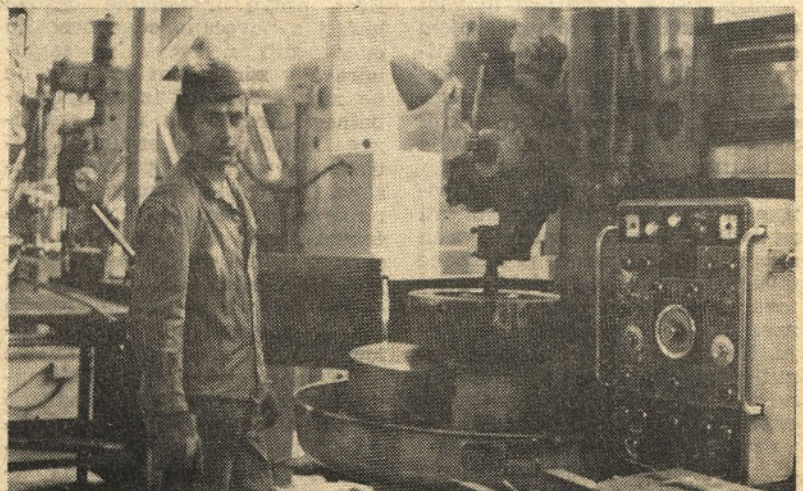
Sveti delovnih enot imajo torej statutarne priznane precejšnje pristojnosti, vendar v praksi ne morejo teh v polni meri uveljaviti. Kljub določenim napisanim pristojnostim zaenkrat v praksi s sredstvi ne razpolagajo. Brez materialne osnove pa tudi samoupravljanje ne more dobro zaživeti in se na tem nivoju ni uveljavilo. To je delno posledica tudi organizacijskih težav, saj brez strokovnih delavcev, ki so zadolženi za pripravo gradiv, izdelavo analiz samouprave itd., samoupravljanje ne more zaživeti. Slednje je bolj problematično v Štoreh kot na Jesenicah.

Razlike v pristojnostih odločanja prav gotovo niso zgolj rezultat specifičnosti posameznih tovarn, zato je možno v prihodnje v večji meri uskladiti ta določila, s čimer bi bile delavcem priznane podobne samoupravne pravice na podobnih nivojih dela.

SAMOUPRAVLJANJE NA NIVOJU TOVARN

Najvišji organi upravljanja v tovarnah so delavski sveti, ki štejejo v Železarni Jesenice 69 članov, v Železarni Ravne 57 članov in v Železarni Štore 45 članov. Število članov je v statutih fiksirano, razen v Železarni Štore, kjer se voli na vsakih 50 delavcev 1 član, delavski svet pa šteje najmanj 45 članov (kot je to primer sedaj). Mandatna doba članov je povsod 4 leta, pri čemer v Železarnah Jesenice in Ravne nihče ne more biti dvakrat zaporedoma član delavskega sveta (torej le enkrat), v Železarni Štore pa nihče več kot dvakrat zaporedoma (torej dvakrat). Na vsaki dve leti se izvoli polovica članov.

Glede na podobno organizacijsko strukturo samoupravnih organov na nivoju tovarne, so tudi pristojnosti delavskih svetov po



Ob stroju v novem obratu

tovarnah podobno določene. Vsi trije delavski sveti oblikujejo poslovno politiko tovarne na področju proizvodnje, investicij, razvoja, financ in ekonomike, kadrov, organizacije, nagrajevanja in varstva pri delu, sprejemajo splošne akte tovarne, gospodarski načrt, zaključni račun tovarne, odločajo o statusnih vprašanjih, o katerih se ne odloča z referendumom, volijo in imenujejo, obravnavajo in ocenjujejo. Delavski sveti tovarn prav tako oblikujejo stališča tovarne v zadevah, ki jih delavski svet združenega podjetja daje v razpravo tovarnam.

Zaradi specializacije področij, uresničujoč določila XV. zveznega ustavnega amandmaja, so v tovarnah v večjem obsegu ustanovljeni kolektivni izvršilni organi. Področja dela teh organov se po tovarnah ne prekrivajo, saj je samoupravna struktura izpeljana iz organizacijske strukture tovarn, ki je različna. Odbori kot organi s širšim delokrogom dela in širšimi pristojnostmi štejejo na Jesenicah od 7 do 11 članov, na Ravnah od 9 do 11 članov in v Štorah od 7 do 11 članov. Komisije kot organi brez večjih pristojnosti odločanja, ki rešujejo predvsem istovrstne zadeve, štejejo na Jesenicah od 5 do 7 članov, na Ravnah 5 članov in v Štorah enako kot odbori, 7 do 11 članov. Mandatna doba članov kolektivnih izvršilnih organov traja v Železarnah Ravne in Štore 4 leta, v Železarni Jesenice le 2 leti. V Železarni Ravne obstoji nadalje specifičnost v določitvi komisij, saj sta že po statutu določeni 2 komisiji kot komisiji poslovnega odbora in 4 komisije kot komisije odbora za splošne zadeve, kar ni primer v ostalih dveh železarnah, ko so statutarne imenovane le komisije delavskega sveta tovarne.

Kolektivni izvršilni organi so prevzeli del dosedanjih pristojnosti delavskih svetov tovarn. Poleg tega, da obravnavajo predloge strokovnih služb z lastnega področja in jih skupaj s svojimi stališči pošiljajo delavskemu svetu tovarne, sprejemajo tudi poslovne odločitve v okviru začrtane poslovne politike tovarne. Analize po tovarnah so potrdile, da je bila široka delitev ne samo organov, temveč tudi nalog in pristojnosti osrednjega organa upravljanja tovarne pravilna in se je v praksi že uveljavila. Predvsem je bil dosežen osnovni smoter uvajanja številnih kolektivnih izvršilnih organov, da se pospeši delo samoupravnih organov, se dvigne na potreben strokovni nivo in se s tem racionalizira. Analiza v Železarni Jesenice je dokazala, da se je za delo samoupravnih organov porabilo po novem dosti manj časa, pri tem pa so se vprašanja reševala hitreje, bolj operativno in bolj strokovno.

Z razširitvijo neposrednega samoupravljanja na delovne skupine v vseh treh tovarnah, se uveljavljajo tudi v delu delavskih svetov tovarn novi odnosi. To se izraža v največji meri v Železarni Jesenice, ki je delovne skupine prva uvedla in ima tu največ izkušenj. Delavski svet dobiva drugo vlogo:

- vlogo arbitra
- kontrolira izvajanje sprejete politike.

Člani delavskega sveta lahko torej potrdijo večinsko mnenje delovnih skupin, ali ob izenače-

nih stališčih za in proti vrnejo zadevo v ponovno obravnavo na delovne skupine z novimi argumenti, ali sprejmejo dvojni sklep (za del tovarne oziroma delovnih skupin velja drugačen sklep kot za ostali del, pri čemer pa ne sme priti do prikrašanja). Možno pa je tudi, da delavski svet kljub večinskemu mnenju delovnih skupin odloči drugače, vendar mora imeti za tak sklep prepričljive razloge, ki bi naknadno prepričali delavce (npr. nova dejstva). Odloča torej dejansko večina delavcev v neposredni razpravi še pred končno odločitvijo na delavskem svetu. Odločujoč faktor postajajo torej vsi delavci — proizvajalci in hkrati upravljalci — ne pa le peščica formalnih članov delavskega sveta.

Določena pasivnost članov delavskega sveta na sejah je pogojena prav s poprejšnjo temeljito razpravo v delovnih skupinah, odbori in komisijah, tako da ponovna razprava še na delavskem svetu ob že usklajenih mnenjih ni več potrebna. To je potrdila anketa v Železarni Jesenice med vsemi člani delavskega sveta aprila in maja 1972, ko so člani delavskega sveta sami opozorili, da aktivnosti ne smemo ocenjevati samo skozi prizmo dejavnosti delavskega sveta, temveč je treba nujno upoštevati samoupravni sistem tovarne kot celote. Delovne skupine, odbori in komisije tovarne (razen redkih izjem) zelo dobro delajo in so diskusije zelo živahne.

V prihodnje bo treba dosedanja prakso novega tipa delavskega sveta uzakoniti še formalno preko splošnih aktov tovarn. Predvsem bi bilo treba dosedanja prakso novega tipa delavskega sveta uzakoniti še formalno preko splošnih aktov tovarn. Predvsem bi bilo koristno določiti primere, kdaj je delavski svet vezan na stališča delovnih skupin (kakšna večina skupin zadostuje) ter razširiti primere obvezne obravnave posameznih aktov oziroma predlogov na delovnih skupinah.

TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA

Novi ustavni amandmaji (predvsem amandma XXVII k Ustavu SRS in amandma XXI k Ustavu SFRJ) so vzpostavili temeljne organizacije združenega dela TOZD kot temeljno obliko združenega dela, v kateri delavci na podlagi svojega dela neposredno in enakopravno urejajo medsebojna razmerja pri delu, upravljajo zadeve in sredstva družbene reprodukcije, odločajo o dohodku in o drugih vprašanjih svojega družbenoekonomskega položaja. TOZD postaja torej temeljna samoupravna in ekonomska celica, kjer delavci neposredno izvršujejo vse svoje temeljne samoupravne pravice in dolžnosti. V tovarnah je bila ideja o TOZD sprejeta v tem smislu, da so TOZD ena od oblik na sedanji stopnji samoupravnega razvoja, ki naj v večji meri zagotovi neposredno odločanje delavcev o usmerjanju in uporabi rezultatov njihovega dela. To obliko oziroma novo možnost je treba izkoristiti in ustavne amandmaje čim prej realizirati, tudi zato, ker veljajo amandmaji glede uresnitve TOZD neposredno že od 30. 6. 1971 dalje.

V vseh treh tovarnah so že vzpostavljene strokovne grupe, ki proučujejo tako ekonomska,

pravna, organizacijska, finančna in ostala vprašanja s tem v zvezi; na sestanku družbenopolitičnih in v vodstvenih struktur celotnega ZPSŽ dne 30. 6. 1972 v Ljubljani pa je bila ustanovljena tudi koordinacijska komisija ZPSŽ, ki bo v prihodnje usklajevala delo po tovarnah in pomagala k uspešnejšemu poteku in zaključku akcije. Izoblikovalo se je že stališče, da je treba ustanoviti v okviru vsake od tovarn več TOZD in to po možnosti do konca letošnjega leta, pri čemer bi moralo biti izhodišče za ustanovitve enotno, tako da bi ne prišlo v eni tovarni do formiranja npr. 2 TOZD, v drugi 40. Nadalje se je že tudi izoblikovalo stališče, da je treba še nadalje krepiti integracijo slovenskih železarn — ZPSŽ ter ustanovitev več TOZD po tovarnah povezati z istočasno akcijo po večji medsebojni povezavi. Večjo povezavo lahko uresničimo le tako, da se predhodno uskladijo interesi vseh nastajajočih TOZD, ki pa se bo do uveljavili na nivoju ZPSŽ že integrirani preko tovarn oziroma njihovih organov. Tovarne naj bi torej tudi po novi ureditvi ostale usklajevalce in usmerjevalce integriranih interesov temeljnih enot — TOZD v ZPSŽ. Pri tem bi TOZD v okviru tovarn vezala popolna subsidiarna odgovornost, v okviru ZPSŽ pa bi moralo priti do delne subsidiarne odgovornosti.

Intencija ustavnih amandmajev kot tudi sedanje slabosti samoupravne ureditve na nivoju obratov in delovnih enot nas prepričujejo, da bi prav ustanovitve več TOZD v okviru vsake tovarne izpopolnila praznino v samoupravljanju med zelo aktivnim delom delovnih skupin in organov na nivoju tovarne. Posamezne sedanje delovne enote ali sklopi določenih obratov (oziroma divizije) bi v tovarnah lahko predstavljali osnovo nove samoupravne strukture, katere temelj bi morale še nadalje ostati delovne skupine s svojim vrhom ni nivoju tovarn oziroma združenega podjetja kot celote. Pred vzpostavitvijo TOZD bo treba rešiti še vrsto vprašanj, ki posegajo v temeljne odnose, pripraviti osnutke povsem novih aktov — od samoupravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev, statutu, pa do raznih pogodb o ureditvi medsebojnih materialnih vprašanj med novimi TOZD.

Predvsem pa bo stvar ekonomistov, da najdejo v novi samoupravni strukturi ekonomske vzpodbude za še boljše in učinkovitejše delo vseh TOZD, tovarn ter združenega podjetja kot celote. Tu bodo vsekakor koristne dosedanje izkušnje drugih delovnih organizacij, ki jih bomo izmenjavali. Dne 5. 7. 1972 je tako že prišlo do posveta predstavnikov delovnih organizacij črne in barvaste metalurgije Slovenije v Tovarni dušika Ruše, kjer smo ugotovili, da so vse delovne organizacije panoge pred podobnimi problemi in na podobni stopnji uresničevanja ustavnih dopolnil.

Skladno z novimi ustavnimi amandmaji bi bilo treba težiti, da ne le organi na nivoju tovarn, temveč tudi organi ožjih enot (TOZD) v večji meri sodelujejo pri načrtovanju politike ZPSŽ. Po sedanjih statutih so za to pristojni le samoupravni organi na nivoju tovarn. Čeprav bi ostale tovarne še nadalje temeljni faktor integracije v ZPSŽ, pa bi bilo težiti, da pride pri vseh pomembnejših predlogih do širše razprave, do novih pobud in s tem do vključevanja večjega števila delavcev v samoupravni mehanizem ZPSŽ.

SKLEPI

Z uveljavljanjem pravice in dolžnosti čim bolj neposrednega odločanja delavcev z rezultati lastnega in skupnega dela, hkrati pa z združevanjem vseh delovnih in umskih možnosti bo mogoče ustvariti osnovo za bolj smotno in produktivno delo. To bomo lahko dosegli le tedaj, če bosta potekala oba procesa čim bolj usklajeno in v skladu z interesi vseh delavcev. Razviti samoupravni odnosi pomenijo pogoj za doseganje visoko produktivnega dela, zato je treba temu v prihodnje posvetiti še posebno pozornost. Vse tri združene tovarne so našle svojo specifično pot samoupravljanja, ki zagotavlja neposredno odločanje vseh delavcev na osnovi lastnih spoznanj in interesov, po drugi strani pa prav na taki podlagi tudi boljše ekonomske rezultate. Prikazana primerjalna ureditev ene ali druge tovarne ter ZPSŽ kot celote skupno z izkušnjami bo lahko koristna vzpodbuda za prenašanje izkušenj ter nadaljnjo krepitev in dopolnjevanje začrtane poti samoupravljanja, po kateri stopamo železarji.

METALURŠKI PRIROČNIK

Pri Tehniški založbi Slovenije bo v kratkem izšel Metalurški priročnik, izvirno delo, pri katerem je sodelovalo nad 30 vodilnih slovenskih strokovnjakov s področja železarstva, barvastih kovin in kovinsko-predelovalne industrije. Na več kot 1400 straneh priročnega formata (11×17cm) je v treh delih obdelano vse, kar potrebujejo delavci v železarstvu in barvasti metalurgiji. Priročnik je tako sestavljen, da ga bosta pri svojem delu uporabljala tehnik in inženir, kvalificiran delavec in mojster v proizvodnji.

Prvi del obravnava teoretične osnove in opise reakcij ter osnovne tehnološke procese ter lastnosti kovin in zlitin, drugi del je posvečen železarski proizvodnji, tretji del pa obravnava barvaste kovine.

Priročnik ni samo namenjen delavcem v železarstvu in barvasti metalurgiji, ki že sam zajema več kot 15.000 ljudi. Prav tako bodo v njem našli mnogo koristnih in uporabnih podatkov tudi delavci v kovinsko-predelovalni industriji, in končno je zanimiv tudi za trgovsko mrežo, ki mora ravno tako poznati osnovne materiale in sodobne tehnološke procese.

Končno je delo namenjeno tudi vsem strojnim tehnikom in inženirjem, konstruktorjem in tehnologom ter tistim strokovnjakom, ki morajo pri svojem delu poznati kovine ter lastnosti kovin in zlitin.

Priročnik zajema bogat slikovni material — ima 1.200 slik, okoli 100 tabel in diagramov in je prirejen za praktično vsakodnevno rabo. Njegova naklada (nad 5.000) in vsebina jamčita, da bo posegel po njem sleherni strokovnjak s tega področja.

Priročnik bo stal 150,00 din in bo izšel v septembru 1972. Tehniška založba Slovenije — Ljubljana, Lepi pot 6

Slovenske železarnе v letu kakovosti

Na iniciativo »Društva inženirjev in tehnikov« Jugoslavije, je Zvezna skupščina proglasila akcijo in leto 1972/73 za »Leto kakovosti«. Uraden začetek leta kakovosti je bil 13. maja ob odprtju Sejma tehnike v Beogradu. Zaključek te akcije pa bo septembra leta 1973 na Zagrebškem velesejmu.

Razumljivo je, da bo s tem leto kakovosti sicer zaključeno, začete akcije in splošna skrb za zagotavljanje in dvigovanje kakovosti proizvodov in storitev pa bo treba neprekinjeno nadaljevati. Glavni namen akcije leto kakovosti je le poseben impulz za začetek sistematičnega dela in večje skrbnosti v proizvodnji za zagotavljanje kakovosti.

Taka akcija ni jugoslovanska iznajdba. Vse glavne industrijsko razvite države so leto kakovosti že izvedle. To predvsem velja za države, katerim je bila doslej poverjena organizacija letnega kongresa evropskega združenja za kontrolo kakovosti. V zadnjih letih so bile prireditelje tega kongresa Nizozemska, Zapadna Nemčija, Danska, Švedska, Anglija, Spanija, ČSSR, Sovjetska zveza in letos junija Norveška.

Vsaka od prirediteljic tega svetovno pomembnega kongresa je leto dni pred prireditvijo nujno potrebovala dobro organizirano in učinkovito akcijo za priprave kongresa, obenem pa so v tem obdobju med drugim zbrali tudi vse podatke o dosežkih na področju kakovosti proizvodnje in storitev ter izdelali smernice in plane za naprej. V splošnem je bilo vsakokrat ob prireditvi tako imenovane konference EOQC nujno potrebno priti do jasne slike o položaju glede kakovosti proizvodov in storitev na domačem področju prireditelja. To področje si namreč »ogledajo« tisoči udeležencev — vodilnih strokovnjakov za kontrolo in vodenje kakovosti s celega sveta.

Izkušnje akcij leto kakovosti v državah, ki so jih izvedle, so zelo vzpodbudne. Povsod so bili doseženi izredni rezultati in velik napredek na področju kakovosti. Dobri del izkušenj in informacij o vodenju akcij, o uspehih in neuspehih je dosegljiv.

Letošnji kongres EOQC v Oslu je bil 16. po vrsti. Po akciji leto kakovosti v Jugoslaviji in gornji razlagi se že tako razume, da je organizacija kongresa v letu 1973 poverjena naši državi. Do takrat moramo videti in jasno kritično ugotoviti, kje smo napredovali, kje smo s kakovostjo v svetovnem merilu, kateri so najučinkovitejši ukrepi za nadaljnji napredek.

Treba bo v splošnem svetu nekaj pokazati in od armade strokovnjakov tudi marsikaj pridobiti.

Za akcijo v gospodarstvu so pri Zvezni gospodarski in republiških gospodarskih zbornicah organizirali akcijski odbor za kakovost proizvodov in storitev, ki so pripravili okvirne programe. Za področje črne metalurgije je pri GZ SRS imenovan v akcijski odbor Jože Rodič, dipl. ing.

Program dela tega odbora, ki obsega vsa področja dejavnosti, je:

- zagotoviti sistem registriranja vseh akcij, izvrševanja in poročanja o poteku in dosežkih;

- sistematično programiranje dela z dolgoročnimi in kratkoročnimi nalogami;

- učinkovito operativno programiranje dela.

Za posamezne gospodarske panoge so osnovane strokovne komisije, ki so že izdelale analogne programe za svoja področja. Za črno metalurgijo SRS je team raziskovalcev ZPSŽ dne 22. 5. predlagal komisijo, v kateri sta iz vsake železarnе predstavnik s področja razvoja in raziskav ter s področja kontrole kakovosti. V komisiji sta tudi predstavnik Metalurškega inštituta in direktorije ZPSŽ.

Sestav strokovne komisije po odločbi generalnega direktorja Združenega podjetja slovenske železarnе je naslednji:

Direkcija ZPSŽ — ing. Marolt
Metalurški inštitut — ing. Prešern

Železarna Jesenice — ing. Kürner in ing. Medja

Železarna Ravne — ing. Rodič in ing. Letonja

Železarna Store — ing. Vuk in ing. Nečemer

Naloga strokovne komisije je: — izdelati program tehnično-tehnoloških organizacijskih mer za odpravo kakovostnih napak in pomanjkljivosti v proizvodnji in za zagotovitev enakomernosti kakovosti izdelkov;

— izdelati program vzgoje kadrov, ki bi zagotavljali kakovost in enakomernost kakovosti proizvodnje;

— izdelati predpise, ki regulirajo pravice, obveznosti in sankcije v odnosu proizvajalec — kupec, v pogledu kakovostnih zahtev;

— izdelati program publicistično-propagandne akcije za razširitev akcije leta kakovosti po posameznih obratih v železarnah;

— izdelati program akcije za informacijo potrošnikov o možnosti proizvodnje visoko kakovostnih in zlahtnih jekel v slovenskih železarnah za potrebe regionalne predelovalne industrije ter o možnostih njihove uporabe;

— komisija bo morala ob zaključku akcije leta kakovosti zbrati vse rezultate in zagotoviti nadaljevanje dosežkov v naslednjem obdobju.

Cela akcija leto kakovosti mora v združenem podjetju ZPSŽ začeti z motom:

»KAKOVOST JE KLJUČNI FAKTOR V POSLOVNI POLITIKI SLOVENSkih ŽELEZARN«!

Integralna kontrola kakovosti in nadzor mora biti v proizvodnem procesu ena od osnov za znižanje proizvodnih stroškov.

Regulativi in pravilniki za kakovost v tehnologiji proizvodnje in namembnosti izdelkov odreja jo tudi mesto kontrole kakovosti.

Komisija mora registrirati vse naloge, vezane na vprašanja kakovosti naših proizvodov, ki so v času akcije leta kakovosti že končane, pričete ali v toku izdelave.

Redno je treba zasledovati potek akcije in registrirati rezultate ter sestavljati občasna poročila.

Strokovna komisija ZPSŽ je izdelala okvirni akcijski program v katerem so določene posamezne naloge, zadolžitve in roki. Ta pro-

gram služi le za osnovo in se bo dopolnjeval na osnovi programov posameznih železarn, ki bodo izvirali iz predlogov posameznih obratov in oddelkov.

Da bi akcija v redu stekla je treba v posameznih železarnah formirati teame za vodenje akcij v letu kakovosti praviloma v naslednjem sestavu:

- oba predstavnika v strokovni komisiji ZPSŽ za vodenje akcije;

- predstavnik sektorja proizvodnje;

- predstavnik za področje komercialno-tehnične problematike (nabava, vhodna kontrola, prodaja);

- organizacije dela.

Program akcij v letu kakovosti za črno metalurgijo je bil delno že obravnavan, podrobneje pa bo še obravnavan v naslednjih mesecih po upravnih in samoupravnih linijah v posameznih železarnah. V skladu z izbranimi nalogami in z enotno republiško strukturo pri evidentiranju in vodenju akcij je program za področje črne metalurgije razdeljen na sedem okvirnih področij. V nadaljnjem naj le omenimo ta področja s kratkim komentarjem, dočim bodo posamezne naloge v toku leta kakovosti posebej obravnavane.

1. Razvojni in raziskovalni dejavnosti:

V letu kakovosti naj bo razvojno raziskovalni dejavnosti na področju reševanja tehnološke in kvalitativne problematike za izboljšanje kakovosti proizvodnje in izdelkov dana splošna prioriteta z neposredno aplikativnimi nalogami. Poleg nalog, neposredno vezanih na izpopolnjevanje tehnologije in kakovosti, so v tem okviru tudi naloge organizacijskega značaja in naloge, v katerih je zajeto izpopolnjevanje dejavnosti na področju informacijsko dokumentacijske službe, obdelave podatkov, urejanja dokumentacije o lastnostih jekel in možnostih kakovostnih garancij, osvajanju novih kvalitativno višjih proizvodov, razvoj poslovno informacijskih sistemov in podobno.

2. Standardizacija

V okviru tega področja je zajeta vsa dejavnost slovenskih železarn pri razvoju standardizacije v okviru JUS, UJZ ali pa interno v posameznih železarnah.

3. Kontrola kakovosti v proizvodnji

Poleg večjega števila nalog, neposredno vezanih na metodiko in kriterije kontrole kakovosti je v tem področju precej nalog organizacijskega značaja. Pomembna je uvedba redne avtomatske obdelave podatkov o izmečku in neuspehi proizvodnji s strokovnimi analizami. Nikakor ne bo lahka naloga dopolnitev in razrešitev sistema stimuliranja proizvajalcev z vključitvijo faktorjev kakovosti. Pomembna je izpopolnitev sistema in ojačanje delovanja vhodne kontrole posebno na področju vložnih surovin in goriv, ter izdelava in unifikacija dobavnih pogojev.

4. Preizkušanje in ugotavljanje kakovosti

Železarna Ravne na tem področju že drugo leto intenzivno

ureja metodiko laboratorijskih in kontrolnih preiskav, razvija tipizacijo in standardizacijo pogojev ter postopkov s prilagoditvijo dokumentacije avtomatske obdelave podatkov. S pomočjo statističnih analiz je izdelanih nekaj obdelav za dokumentiranje določenih lastnosti jekel. V zaključni fazi je zelo obširen katalog statističnih analiz obdelave mehanskih lastnosti jekel iz redne kontrole. V vseh treh železarnah in tudi na Metalurškem inštitutu je dosežena do neke mere uskladitev laboratorijskih storitev in uskladitev cenikov, kot osnove za nadaljnje ugotavljanje stroškov kontrole in raziskav. Kot posebna naloga je razširitev kvalitetnega asortimana proizvodov, priznanih s strani registrov, klasifikacijskih društev in mednarodnih kontrolnih institucij.

5. Potrošnik, kakovost in zaščita

V toku je izdelava splošne veljavni smernice za enotno sestavo tehničnih dobavnih pogojev za industrijske izdelke, s posebnim poudarkom za področje črne metalurgije. Pomembno in zelo zahtevno delo predstavlja ureditev in tipizacija tehničnih prevzemnih pogojev. Pri tem bo potrebno precej intenzivno sodelovanje vseh slovenskih železarn. Izpopolnjevanje sistema obdelave naročil in podatkov preko centra za strojno obdelavo podatkov zaradi kvalitetnejše in hitrejšje obdelave naročil na relaciji kupec — prodaja — proizvodnja je že nekaj časa v železarni Jesenice ena od glavnih nalog, kateri se pridružujeta tudi Železarni Ravne in Store. Zelo pomembna je organizacija novih oblik dela s potrošniki v cilju izmenjave in pridobivanja informacij, ki bodo služile za dvig kvalitetnega nivoja proizvodov. Na tem področju ne smemo zanemarjati posebnih akcij za informiranje potrošnikov v proizvodnji visokokvalitetnih jekel v slovenskih železarnah ter o možnosti uporabe za potrebe na določenih področjih kovinsko predelovalne industrije.

6. Vzgoja in usposabljanje

Dobro se zavedamo, kakšen pomen ima vzgoja in usposabljanje kadrov za kakovostno proizvodnjo, zato je razumljivo, da so naloge na tem področju z organiziranjem seminarjev, posvetovanj, šolanja in publikacij zelo številne in pomembne.

7. Informiranje, spodbuda in publiciranje

Poleg populariziranja leta kakovosti po upravnih in strokovnih poti v podjetjih, po samoupravnih organih po tovarniškem tisku, strokovnih publikacijah, strokovnih posvetovanjih in z drugimi sredstvi, je na tem področju programa predvidenih veliko število referatov na različnih posvetovanjih in prireditvah v letu kakovosti. Doslej smo premalo skrbeli za dvigovanje renomeja slovenskih železarn in njihove proizvodnje v javnosti. Leto kakovosti naj nam bo tudi na tem področju posebna spodbuda.

O dejavnosti in o problematiki kakovosti, o zastavljenih nalogah in o rezultatih bomo morali v tem letu še precej razpravljati in pisati. Zato naj bo to samo kratka informacija o začetku in programu akcij v letu kakovosti.

Jože Rodič, dipl. ing.

SINDIKAT O STANOVANJIH

UGOTOVITVE, STALIŠČA IN SKLEPI OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA CELJE

Ugotovitve

1. Stanovanje je pomemben del družbene infrastrukture in ima odločilen vpliv na razvoj gospodarstva, produktivnost dela ter na socialno varnost in enakopraven položaj delavcev. Stanovanje je torej eden izmed bistvenih pogojev za normalno življenje in delo delavcev in njihovih družin.

2. Kljub vse večjim potrebam po stanovanjih stagnira število zgrajenih najemnih stanovanj, zlasti v mestu, kjer je koncentracija delavcev največja. Investicije za najemna stanovanja pa se relativno celo zmanjšujejo.

3. Med pričakovalci stanovanj je tričetrt takih, ki imajo osebne dohodke pod občinskim povprečjem.

4. Reševanje stanovanjskih vprašanj poteka nenačrtno, kar negativno vpliva tako na število zgrajenih stanovanj, kakor tudi na njihov ceno in kakovost.

5. Pravilniki o razdeljevanju stanovanj in stanovanjskih posojil v nekaterih delovnih organizacijah ne omogočajo delavcem, da bi zaprosili za stanovanje pred potekom določene dobe. Takšna določila so v nasprotju s socialističnimi načeli.

6. Prenos pristojnosti v zakonodaji s področja stanovanjskega gospodarstva iz zveze na republiko in od te na občine in delovne organizacije omogoča tako stanovanjsko politiko v občini, ki bo odražala potrebe in možnosti gospodarstva ter delovnih ljudi.

Glede na te ugotovitve sprejema Občinski sindikalni svet Celje naslednja

stališča in sklepe

1. Poročilo komisije Občinskega sindikalnega sveta Celje za družbeni standard se sprejme v celoti in naj služi izvršnim odborom osnovnih organizacij sindikata kot usmeritev za razpravo o stanovanjskih vprašanjih.

2. Velik stanovanjski primanjkljaj v celjski občini — približno 3.000 stanovanj — predstavlja bi-

stveni element socialnega razlikovanja in zahteva organizirano družbeno akcijo za pospeševanje stanovanjske izgradnje. Izredno pereča stanovanjska vprašanja je potrebno v Celju hitreje reševati z združevanjem in oročanjem razpoložljivih sredstev za stanovanjsko graditev.

Podpiramo tako finansiranje graditve stanovanja, ki bo saniralo obstoječe stanje v petih letih. Sindikat ocenjuje, da je mogoče odpraviti primanjkljaj približno 1.900 stanovanj:

a) z uvedbo 6 % stanovanjskega prispevka;

b) z dodatnimi sredstvi banke in bodočih pričakovalcev stanovanj v višini 50 % od stanovanjskega prispevka.

Preostalih 1.100 enot predstavljajo neprimerna stanovanja, ki naj bodo sanirana iz stanarine.

3. Združevanje sredstev delovnih organizacij za stanovanjsko graditev naj postane stalna oblika zbiranja sredstev. Združevanje sredstev lahko bistveno prispeva k bolj racionalni, bolj organizirani graditvi stanovanj. O tem je potrebno čimprej sprejeti poseben družbeni dogovor. Hkrati s tem se je potrebno dogovoriti tudi o kriterijih za razdeljevanje zbranih sredstev.

4. Samoupravne organe delovnih organizacij pozivamo, da najpozneje do 15. septembra 1972 sprejmejo srednjeročne programe reševanja stanovanjskih potreb svoje delavce. Pri tej odgovorni nalogi morajo zavzeto sodelovati tudi vodstva osnovnih sindikalnih organizacij. Programi morajo biti sestavljeni tako, da bodo delavci videli v njih svojo stanovanjsko perspektivo.

5. Zavzemamo se za uvedbo objektiviziranih kriterijev in meril za dodeljevanje stanovanj in stanovanjskih posojil. V ta namen naj bi samoupravni organi delovnih organizacij v občini sprejeli samoupravni sporazum.

6. Dogovorjeni odstotek sredstev namenjenih za stanovanjsko izgradnjo in kriteriji za združevanje sredstev morajo veljati enako tudi za zasebne delodajalce.

7. Občinski sindikalni svet bo ustreznim republiškim institucijam posredoval zahtevo, da se z zakonom zaščiti namenska poraba stanovanjskih sredstev. Stanovanjskim varčevalcem je treba zagotoviti realno vrednost prihranjenih sredstev, posojiljemalcem pa bi se morala skrajšati obdobja odplačila kredita (povečati letna anuiteta) za stopnjo inflacije.

8. Občinski sindikalni svet Celje predlaga Skupščini občine Celje, da pripravi predlog o ustanovitvi samoupravne stanovanjske skupnosti.

9. Izvršni odbori osnovnih organizacij sindikata so dolžni takoj opozoriti samoupravne organe podjetij, da razpravljajo o predlogih odlokov, ki jih je dala v javno razpravo Skupščina občine Celje, prav tako pa tudi o teh stališčih Občinskega sindikalnega sveta Celje.

ODMEVI

V prejšnji številki Železarja je v rubriki »Iz delovnih skupin« navedeno, da se štiri delovne skupine obdelovalnice valjev pritožujejo zaradi nizke vrednosti točke in pripominjajo, da je nesmiselno delati nadure, dokler bo vrednost točke najnižja.

Ta ugotovitev obdelovalnice ne ustreza dejanskemu stanju in po nepotrebnem vzbuja v tem delovnem kolektivu nezadovoljstvo.

Po pravilniku za oblikovanje in delitev osebnih dohodkov so formirani štirje sklopi. Pripadajoča sredstva za osebne dohodke so odvisna od dosežene realizacije in od skupnih sredstev, ki jih podjetje kot celota lahko izloči iz dohodka v ta namen. Sredstva, ki pripadajo sklopom, se razdelijo po točkah, ki so jih obrati dosegli za delo po času, po učinku, za dopuste, praznike in druge dodatke, ki jih določajo interni pravilniki sklopov. Tu je treba posebej omeniti akordne pravilnike, saj se prav pri teh osnovah sklopi najbolj razhajajo. Vsak sklop ima pravico samostojno odločati o akordnih osnovah, za nekatere so te osnove ohlapne, za druge ne. V podjetju pa ni centralne službe, ki bi se ukvarjala z normami in akordi v tem smislu, da bi bile osnove med sklopi vsklajene.

Sredstva za osebne dohodke sklopa se razdelijo s številom vseh točk in dobljena vrednost predstavlja vrednost točke za izplačilo. Za primerjavo vrednosti točke med sklopi se ne more upoštevati vrednost točke za izplačilo prav zaradi omenjenih akordnih osnov in akordnih presežkov. Če hočemo primerjati vrednost točke med sklopi z namenom, da ocenjujemo, kdo je na prvem in kdo na zadnjem mestu, bomo izločili točke akordnih presežkov.

Po vrednosti točke brez akordov je na osnovi dokumentov za obračun osebnih dohodkov ugotovljeno, da je bila kovinska enota in s tem tudi obdelovalnica valjev v letošnjih sedmih mesecih trikrat na prvem mestu, enkrat na drugem in enkrat na tretjem mestu, dvakrat pa je bila na zadnjem mestu. Trditev obdelovalnice, da je stalno na zadnjem mestu, torej ne drži.

Kovinska enota je v sedmih mesecih izplačala 10,6 % svojih sredstev za osebne dohodke za

izplačilo akordnih presežkov, medtem ko je v metalurški enoti ta delež le 6,4 %, vrednost točke za izplačilo je v kovinski enoti prav zaradi tega padla in daje videz, da so bili tu osebni dohodki nižji. Z akordnimi presežki pa so delavci dobili višje število točk, a o tem v razpravah ni bilo govora.

Dajemo podatke za primerjavo z metalurško enoto:

razdobje januar—julij 1972

	kovinska enota	metalurška enota
1. sredstva za OD din	7,216.524	9,372.729
2. skupno število točk	1428371	1776138
3. število točk brez akordnih presežkov	1276675	1661695
4. vrednost točke za izplačilo (1:2)	5,05	5,28
5. vredost točke brez ak. presežkov (1:3)	5,65	5,64

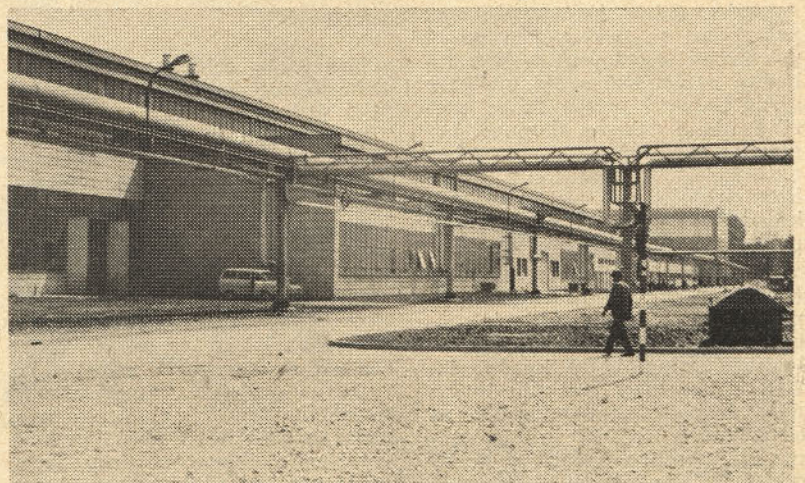
Če enoti ne bi imeli različnih akordnih presežkov, bi bila vrednost točke za kovinski in metalurški sklop skoraj enaka. Omenimo še to, da je livarna II v juliju korigirala akordne osnove, zmanjšali so se akordni presežki in vrednost točke se je povečala. S tem bodo verjetno v bodoče razlike po izplačani vrednosti točke med sklopi manjše.

In še pripomba glede nadurnega dela. Z nadurnim delom mora biti dosežen določen uspeh, ki se mora odražati v povečani proizvodnji in realizaciji. Če takega uspeha ni, potem je nadurno delo res nesmiselno. Sporno bi bilo le vprašanje nadurnega dodatka, za katerega v delitvenem razmerju ni sredstev, ker v letnem načrtu ne predvidevamo nadur. To se dogaja v vseh enotah in ne samo v obdelovalnici.

Nadurni dodatek za obdelovalnico znaša v sedmih mesecih 7603 točke ali 0,5 % od skupnega števila točk kovinske enote. Če tega dodatka ne bi bilo, bi se vrednost točke povečala za 2 stara dinarja. To pa verjetno ni toliko pomembno, da bi bila obdelovalnica upravičena odklanjati nadurno delo z motivacijo, da je nadurno delo nesmiselno. AŽ



Finalizacija pomeni boljše rezultate



Nove perspektive

IZ PRAVILNIKA O DELOVNIH RAZMERJIH

(nadaljevanje)

Reelekcija: (čl. 256—259). Reelekcija v naši tovarni pomeni obvezno razpisati zasedbo vodilnih delovnih mest vsaka štiri leta. Po statutu tovarne je določen razpis za delovna mesta glavnega direktorja, direktorje sektorjev, glavne inženirje sklopov, glavnega energetika in glavnega inženirja vzdrževanja.

Razpis in izbor kandidata opravi, razen za delovno mesto glavnega direktorja, posebna razpisna komisija, ki jo imenuje odbor za kadrovske socialne zadeve pri DST, ki tudi sklepa o zasedbi delovnega mesta; glavnega direktorja izvoli delavski svet tovarne na predlog komisije, ki je posebej zato izbrana. Delavski svet tovarne lahko odloči, da se opravi razpis vodilnega delovnega mesta tudi pred potekom 4-letne dobe in to v primeru negativne ocene delavca na vodilnem delovnem mestu. Pravilnik določa, da se vodilnega delavca, ki ni bil ponovno izbran na vodilno delovno mesto, razporedi na drugo ustrezno delovno mesto v tovarni, če v to ne privoli, preneha delovno razmerje po postopku, določenim s tem pravilnikom.

Delovna knjižica: (čl. 260—261). Delovna knjižica je javna listina, s katero delavec dokazuje dejstva, s katerimi se uveljavljajo pravice, ki so osnova in pogoj za delo v tovarni. Delovna knjižica je last delavca, mora pa jo predložiti kadrovskemu sektorju ob vstopu na delo v tovarno. Delovno knjižico hrani kadrovski sektor ves čas dela v tovarni, delavcu pa jo izroči v utemeljenih primerih, zlasti kadar je treba vanjo vpisati naknadno priznano delovno dobo. Delavec obdrži delovno knjižico toliko časa, da se vanjo vnesejo novi podatki, nato jo vrne kadrovskemu sektorju. Po prenehanju delovnega razmerja, je kadrovski sektor dolžan izročiti delovno knjižico delavcu. Če v roku 30 dni ni mogoče izročiti knjižice lastniku, jo podjetje dostavi odseku za delo pri Skupščini občine Celje.

Udeležba delavcev v delitvi osebnega dohodka (OD) čl. 262 in 263 določata: »Delavec ima pravico, na osnovi svojega delovnega prispevka, glede na svoje delovne in poslovne uspehe, uspehe delovne skupine v kateri dela, delovne enote in tovarne, biti udeležen pri delitvi sredstev, ki jih delovna skupnost nameni za osebne dohodke. Nihče ne sme delavca prikrajevati za pravico, da ne bi pri delitvi sredstev za osebne dohodke uveljavljal svoje udeležbe glede na svoj prispevek po merilih, ki jih delovna skupnost postavi s svojimi samoupravnimi akti. Merila za formiranje in delitev sredstev za osebne dohodke urejuje delovna skupnost v ustreznem pravilniku«.

Podeljevanje delovnih priznanj: (čl. 265—269). V navedenih členih pravilnika je določeno, da je mogoče predlagati delavca ali delovno skupino, ki se izredno izkaže pri delu v podjetju in na družbenopolitičnem področju za odlikovanje. Na DST je bila imenovana posebna komisija, ki bo pripravila predloga za odlikovanja za najbolj zaslužne člane delovne

skupnosti v preteklem obdobju. Kriteriji so določeni s tem pravilnikom. Politiko podeljevanja odlikovanj in materialnih nagrad določi DST, odbor za kadrovske socialne zadeve pa izvaja načela te politike.

Civilno pravno delovno razmerje: (čl. 270—275) pravilnik v glavnem določa, da je mogoče skleniti civilno pravno razmerje predvsem za taka dela, za katera ni potrebno odpreti delovno mesto in če je značaj dela tak, da ni primerno sklepati pogodbe o delovnem razmerju za določen ali nedoločen čas za polni ali nepolni delovni čas ali če gre za avtorska dela.

Civilno pravno razmerje je mogoče skleniti s katero koli fizično osebo, ki je sposobna opravljati taka dela, ne glede na to, ali je ta oseba v delovnem razmerju z železarno ali drugo delovno organizacijo. Obveznosti, ki izhajajo iz takega razmerja, ne smejo vplivati na delo v delovnem razmerju na osebo, ki je zaposlena v rednem delovnem razmerju z železarno.

Za civilno pravno razmerje se sklene posebna pogodba o delu.

Prehod delavcev iz dela v pokoj: (čl. 276—279) Pravilnik navaja primere, ko delavec lahko zahteva upokojitve na osnovi temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju in sicer:

ko delavec dopolni 40, delavka 35 let pokojninske dobe, ko delavec dopolni 60, delavka 55 let starosti in najmanj 20 let pokojninske dobe, kadar delavec dopolni 65, delavka 60 let starosti in najmanj 15 let pokojninske dobe, predčasno pokojnino lahko uveljavi tudi delavec s pokojninsko dobo 35 in starost 55 let; delavka pa 30 let pokojninske dobe in starost 50 let. Ta možnost je podana le do 31. 12. 1973 leta; borci NOV pred 9. 9. 1943, oz. za Primorsko pred 13. 10. 1943 velja določilo, da lahko zahtevajo upokojitve, ko dopolnijo 35, delavke pa 30 let pokojninske dobe, oz. starost pet let manj, kakor ostali zavarovanci, ki so se vključili v NOV po tem roku ali v NOV niso sodelovali.

Zahtevek za starostno upokojitve vložijo član delovne skupnosti v kadrovskem sektorju tovarne, kjer lahko dobi tudi vse potrebne informacije v zvezi s tem. Delavcu, ki je pridobil pogoje za starostno upokojitve lahko preneha delo v tovarni tudi brez njegove privolitve po določitih tega pravilnika.

Kadrovska evidenca: (čl. 280—284) celotno kadrovske evidenco vodi kadrovski sektor po ustreznih navodilih in potrebi podjetja. Pravilnik obvezuje zaposlene v železarni, da vse spremembe podatkov, ki so pomembni in se evidentirajo, takoj, a najpozneje v roku 15 dni od nastanka, javijo kadrovski službi in sicer predvsem: spremembo stanovanja, stopnje strokovne izobrazbe (kvalifikacije), šolske izobrazbe, stanu, rojstvo otroka, smrti, podatke iz vojaške evidence, imovinskega stanja (nepremičnine), način prihoda na delo itd. Podatki in kadrovske evidence so zaupnega značaja in se jih lahko uporabi samo v službene namene. Vpogled

v personalno kartico, dosjeje ima samo za to pooblaščen osebe.

Uveljavljanje pravic po delu in z dela: (čl. 285—293) v tovarni smo dolžni organizirati samoupravljanje na način, ki omogoča, da član delovne skupnosti neposredno ali posredno sodeluje o delovnih pogojih, o pravicah in dolžnostih iz delovnih razmerij v tovarni. Član delovne skupnosti ima pravico prisostvovati na sestanku ali seji, ko se odloča o njegovih pravicah in dolžnostih. V ta namen mora biti prizadeti član delovne skupnosti, najmanj tri dni pred tem, povabljen na sejo. Član delovne skupnosti ima pravico sodelovati v razpravi in s tem omogočiti organu, ki odloča o njegovi zadevi, da čimbolj objektivno odloči. Član delovne skupnosti ima pravico do ugovora zoper odločbo, ki jo je izdal organ samoupravljanja ali po njem pooblaščen oseba. To pravico mora obvezno vsebovati odločba.

Pravica do ugovora je podana tudi, če mu pristojni organ ni izdal odločbe v roku 15 dni, ko se je delavec obrnil nanj, ker se v tem primeru šteje, da je delavče-

va zahteva zavržena. Ko je odločba dokončna v tovarni, ima delavec pravico tožbe pri pristojnem sodišču. Pravna služba tovarne in kadrovski sektor sta dolžna članom delovne skupnosti objektivno in strokovno pojasnjevati, kakšne so njihove pravice in dolžnosti po zakonu, statutu, pravilniku o delovnih razmerjih ter ostalih splošnih aktih tovarne, kadar to zahtevajo, zlasti pa delavca seznaniti o tem, kakšna sredstva lahko uporablja za uveljavljanje svojih pravic. Pravna služba je dolžna dati članom delovne skupnosti napotke za sestavljanje vlog, s katerimi uveljavljajo svoje pravice v tovarni.

S temi prispevki smo želeli seznaniti člane delovne skupnosti z osnovnimi določili pravilnika o delovnih razmerjih, ki se jih uporablja od 1. januarja 1972. leta dalje. Podrobne informacije lahko dobijo člani delovne skupnosti pri svojih organizatorjih dela, skupinovodjih in delovodjih, ki posedujejo izvod pravilnika in so bili o vsebini seznanjeni na informativnem seminarju v mesecu juniju letos.

R. Markovič

NEZGODE PRI DELU

V mesecu juliju 1972 je bilo po obratih in oddelkih naslednje število nezgod pri delu:

Elektroplavž 2, Jeklarna 1, Valjarna I. 1, Valjarna II. 2, Livarna I. 1, Livarna II. 6, Šamotarna 1, Obdelovalnica valjev 3, Energetski obrat 1, Promet 2. Skupaj 20.

Brez nezgode pri delu so bili naslednji obrati in oddelki: Jeklovlek, Modelna mizarna, Mehanična delavnica, Elektroobrat, Merilna služba, Ekspedit, Razvojni oddelki, OTK in ostalo.

Na poti na delo in z dela so se poškodovali:

ARZENJEK Jože iz valjarne II; PUŠNIK Ferdo livarna I.; GAJŠEK Marija šamotarna in PINTER Alojz iz obdelovalnice valjev.

Pri delu so se poškodovali: ŠARLAH Vinko (14. mes.) je stopil na odpadno šamotno opeko in si zvil v gležnju desno nogo.

LOVRENČAK Ivan (3 mes.) si je opeknel palec leve roke pri popravilu razlivalnega korita.

JEKLARNA: VIZJAK Jože (6 let). Pri zlaganju ingotov je ingot zdrsnil in mu poškodoval nart leve roke.

VALJARNA I. ZALOKAR Jože (8 let). Pri valjanju ga je udaril kavelj po obrazu.

VALJARNA II. OJSTERŠEK Anton (8 mes.). Zaradi prehitrega vklopa navijalnega stroja, se je valjanec napel in ga udaril v trebuh (nekoordinirano delo).

TRATNIK Albin (6 mes.). Pri adjustiranju valjanih palic, ga je kriva valjana palica udarila in porazala po desni strani oprsja.

LIVARNA I. ARTNAK Janeza (6 mes.) je opeknel plamen zaradi nestrokovnega prižiganja plina, po obrazu in rokah.

LIVARNA II.

DEČMAN Željko (2 mes.). So-delavcu je zdrsnilo vedro in pone-srečencu poškodovalo prstane le-ve roke.

FIDLER Franc (1 leto). Zaradi neurejene transportne poti je stopil v jamo, pri tem pa mu je podstavek padel po glenu leve noge.

GOLEŽ Jože (6 mes.). Pri prekladanju kalupnih okvirjev, so okvirji zdrsnili in mu poškodovali prstane leve roke.

KOTNIK Milan (1 leto). Pri urejanju kalupnih okvirjev, mu je okvir stisnil kazalec leve roke.

TOMPLAK Ivan (23 let) je pri brušenju dobil tujek v desno oko.

ŽEČIRI Hajdin (2 mes.) si je pri potiskanju kalupnih okvirjev poškodoval mezinco desne roke.

ŠAMOTARNA: GALUN Silvo (1 mes.). Pri pomičnem zapiranju strehe vagona ga je udaril drog po zapestju desne roke.

OBDELOVALNICA VALJEV: SIVKA Drago (3 mes.). Pri prestopu preko kanala se mu je obrnila deska in si je poškodoval gleženj leve noge.

SOREC Stane (3 mes.). Pri sestopu iz tovarnjaka je nespretno skočil in si poškodoval gleženj desne noge.

ZNIDAR Alojz (1 leto) si je poškodoval tretji in četrti prst leve roke pri zapiranju vrat.

ENERGETSKI OBRAT: POLUTNIK Ivanu (1 leto) je zdrsnil sod olja in mu poškodoval kazalec leve roke.

PROMET: ROŽANC Jože (4 mes.). Zaradi nepravilno naloženega materiala na vozičku si je pri spenjanju porazal nadlaket desne roke.

UZMAH Franc (20 let). Pri uti-
janju iztirjene cisterne se je za-
radi preobremenitve prevrnil tir-
ni žerjav in mu poškodoval desno
nogo nad gležnjem.

Naši upokoјenci

ROZMAN ANTON, rojen 11. marca 1912 v Trstu, po poklicu stavbeni in pohištveni mizar, sedaj stanuje v Štorah. Poklica se je izučil leta 1929 v Celju, nato je delal v svojem poklicu do druge svetovne vojne pri privatnih

vinske enote. Dne 31. 7. 1972 je bil starostno upokoјen.

Vsem upokoјenim želimo, da bi mnogo let zdravi uživali zaslužen pokojnino.

GALUF ANTON, rojen 2. 6. 1920 na Pečovju, sedaj stanuje v Štorah, VK valjar. Od decembra



delodajalcih. Med vojno je bil v ujetništvu in julija 1945 se vključil v delo v Železarni Štore in delal kot modelni mizar najprej v šamotarni, nato v modelni mizarni vse do 20. julija 1972, ko je bil starostno upokoјen.

NOVAK JOŽE, rojen 10. 1. 1912 na Vrheh pri Teharjih, kjer še sedaj stanuje, talilec. Najprej se je zaposlil v šamotarni že leta



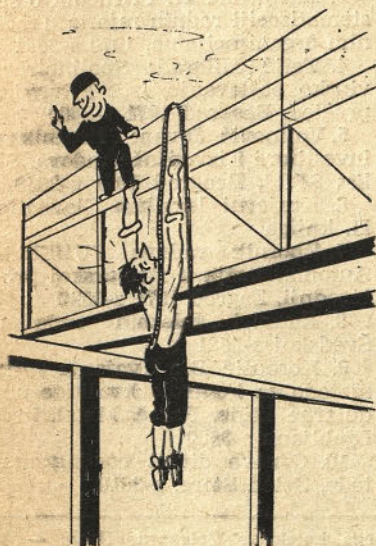
1934 in po dveh letih dobil službo na občinskem uradu takratne občine Teharje. V železarno se je ponovno vključil na delo leta 1939 in razen 2-letne prekinitve v letih 1949—1952 delal v Železarni Štore vse do upokoјitve. Delal je v livarni in od leta 1964 naprej v oddelku priprave proizvodnje ko-

1936 do 1941 je delal v obratu valjarna Železarne Štore, nato za časa vojne je bil premeščen v železarno Kapfenberg v Avstrijo, in od leta 1945 dalje preživel svojo delovno dobo spet v valjarni, najprej kot valjar, nato predvaljar in od 1969 dalje kot izumenski delovodja. Dne 31. julija 1972 je bil starostno upokoјen.

ZIMŠEK IVAN, rojen 21. 9. 1911 v Kresnikah nad Štorami, kjer še sedaj stanuje, po poklicu tesar.



V Železarni Štore je delal polnih 35 let, in sicer se je zaposlil leta 1937 — najprej na prostoru, nato v drugih obratih in od 1945. leta naprej kot tesar v gradbenem oddelku, oz. sedaj stanovanjsko gradbeni enoti in to vse do 31. 7. 1972, ko je bil starostno upokoјen.



Lahko tebi, ko imaš tako močne naramnice, jaz pa moram imeti varnostni pas.



Rešitev uganke iz prejšnje številke: Ne nosiš čelade, čakaš, da ti pade opeka na glavo, ko vidiš zvezde, se hitro orientiraš.

ODMEVI

»Za lepše Štore«

Na članek »Za lepše Štore« v št. 7 Štorskega železarja, z dne 7. julija 1972, se oglašamo prizadeji stanovalci bloka 76.

Zanikamo ugotovitve komisije za lepši videz naselja Štor, da skoraj nobena stranka ne goji cvetja.

Balkoni bloka 76 so razen enega polni cvetja. Tudi pred blokom in za blokom gojimo cvetje, čeprav si sami stanovalci preskrbujemo rodovitno zemljo, gnojila in cvetne sadike brez vsakega prispevka od koder koli.

Stanovalci bloka 76 gojimo cvetje vsa leta; letos smo gojitev še bolj obogatili, ker je bilo rečeno, da bo gojitev cvetja ocenjena.

Ni nam jasno, kaj je komisija pri ugotavljanju upoštevala in kaj komisija smatra za cvetje. Menimo, da s komisijo nekaj ni bilo v redu, ali imajo člani opešan vid — ali pa so gledali stranišna okna, ki pa resnično niso bila okrašena.

Kar se tiče skladovnic drv ob bloku, pa povemo, da je blok

zgrajen po starem stilu na trdo gorivo in smo stanovalci primorani si nabavljati drva, če hočemo, da smo v mrzlih dneh na toplem. Prostori, katere uporabljamo za vskladiščenja kurjave, ne sprejmejo vse zaloge. Prosimo, da nam zgradite nek prostor, kamor bomo lahko vskladiščevali surove skladovnice drv do osušitve.

Komisiji povemo, da je bila pri ugotovitvah videza naselja zelo pristranska, pohvalo je izrekla samo stanovanjskim hišam, ki stojijo na takem terenu, da si okolje lahko lepo uredijo in lastnikom privatnih hiš, ki imajo zemljo v svoji lasti in jo lahko uredijo po svoji zamisli. S temi se pa žal blok 76 ne more primerjati.

Od komisije za lepši videz naselja Štor zahtevamo, da v št. 8 Železarja objavi popravek. V bodoče pa prosimo oziroma predlagamo, da objavlja resnične ugotovitve.

Stanovalci bloka 76



Cigarete so pa res drage. Samo čik sem si prižgal.



Tako, lokomotiva je sedaj v redu, samo premikače še moramo vzeti v roke, da bodo pazili na cestnih prehodih.



(Prosto po narodni): Pa jaz ga nisem... saj se ga drugi...



Pišite: »Prelagam otvoritev novega delovnega mesta za ugotavljanje izgube zaradi prepočasne izgradnje Godečevega mostu in...

KADROVSKE VESTI

V mesecu juliju so bile naslednje kadrovske spremembe v naši delovni organizaciji:

Iz JLA so se vrnili:

ŠPEGLJ PETER, KV strugar v obdelovalnico valjev; GORJUP KARL, KV elektromehanik v elektroobrat; AMBROŽ ANTON, KV strugar v obdelovalnico valjev; KLINAR BOŽIDAR, KV strojni ključavničar v mehanično delavnico; ARH ANTON, metalurški tehnik v pripravo proizvodnje; ROMIH FRANC, KV ključavničar-inštalater v mehanično delavnico; SIVKA SLAVKO, PK strugar v obdelovalnico valjev.

Novi člani delovne organizacije:

V elektroobratu so se zaposlili: ZUPANC BRANKO, HROVAT JOŽEF, VERHOVŠEK ALBIN, VRTOVEC BRANISLAV — vsi KV elektromehaniki, ROMIH MARJAN, JOŠT IGNAC, ŠKOBERNE MARTIN, ZAZJAL BERNARD — vsi KV obratni električarji in LONČAR BRANKO — PK obratni električar. V mehanični delavnici: KV strugarji — BRAČUN VINKO, GOLEC FRANC, JAGODIČ LEOPOLD, PK rezkalec EISENKOLER FRANC, KV strojni ključavničarji LUBEJ ZDENKO, BERCKO JOŽE, GRACNER FRANC, KV kovač ŠLOGAR JOSIP in PK kovač DOŠLER MARJAN.

V obdelovalnici valjev: DOBOVIŠEK MARJAN, TACER STANISLAV, oba KV strojna ključavničarja, NOVAČ ALEKSANDER — PK strojni ključavničar, KV strugarji: MARKOŠEK DANIEL, LORGER ALOJZ, BRECE FRANC, KOVAČ ALOJZ, HARTMAN ANTON in PK strugar PLATOVŠEK BOŽIDAR; PIRC SLAVKO, delavec. V modelni mizarni se je zaposlil ISKRAČ ALOJZ, delavec. V jeklarni: REĐEPOVIČ NURIJA, delavec. V kalibrirskem oddelku: OBERŽAN ANTON, KV strojni ključavničar, V livarni valjev: GOLČER DRAGO, PK strojni ključavničar, PERTINAČ FRANC, delavec; ŠRAMEL VINKO, delavec in ERIC NEDO, delavec. V upravi osnovnih sredstev: BELINA ANTON, ZELIČ BRANKO — oba NK delavca. V valjarni I: MIRKOVIČ RANKO, STANKOVIČ NEDELJKO, STANKOVIČ SLAVKO — vsi NK delavci. V jeklovleku: JAZOVŠEK STANISLAV, delavec. V livarni sive litine: ŠPEGLJ JOŽEF, delavec, v valjarni II: KARAHMETOVIČ AVDO, delavec; v energetskega obrata KV strojni ključavničar SUC JURNEJ; na OTK: PETER GABROVŠEK, avtomehanik KV; PREGLEJ RUŽICA, strojni tehnik — pripravnica v tehničnem sektorju; REZEC IVAN, delavec v stanovanjski enoti in KOMPOLŠEK MATILDA v gostinski enoti, delavka.

Vsem novospregjetim želimo, da bi se kar najbolje počutili med nami.

Na odslužitev kadrovskega roka so odšli:

KOLAR MIRKO, elektro-inštalater iz elektroobrata; KLAJNŠEK STANKO, delavec iz valjarne I; MOHORKO FELIKS, kovač iz mehanične delavnice.

Po lastni želji so odšli iz podjetja:

JANEŽIČ FRANC iz kadrovskega sektorja — referent; KRISTAN MARIJA, NS uslužbenka iz finančnega sektorja; TUŠEK JOŽE, modelni mizar iz modelne mizarne.

Zaradi posledic prometne nesreče je umrl:

KRAJŠEK ANTON, PK žerjavovodja iz jeklarne, star 23 let.

V preizkusni dobi je prenehalo delovno razmerje:

STANKOVIČ SLAVKO, delavec iz valjarne I; MIRKOVIČ RANKO, delavec iz valjarne I; MEZE ANDREJ, delavec iz stanovanjske gradbene enote.

Zaradi samovoljne zapustitve dela so bili izključeni iz delovne organizacije:

TOVORNIK ANTON, delavec iz elektroplavža; VODEB BRANKO, delavec iz šamotarne; ANZELJC BOGDAN, obratni električar iz elektroobrata; ŠKAT JANEŽ, delavec iz livarne sive litine; SIVKA FRANC iz livarne sive litine; VREŠ STANISLAV, delavec iz livarne valjev; MRAVLJAK IVAN, PK žerjavovodja iz elektroplavža; ŠKRABL FRANC, premikač iz prometa; GRADIČ JOŽE, PK strugar iz obdelovalnice valjev; ERZEN SREČKO, delavec iz valjarne I; ŽABERL SILVESTER, PK avtogeni rezalec iz valjarne I; MILOJEVIČ NIKOLA, PK strugar iz obdelovalnice valjev; KOZINC ALOJZ, delavec iz valjarne I; ČAKŠ JOŽEF, delavec iz valjarne II; REĐEPOVIČ NURIJA, delavec iz jeklarne; ŠKOBERNE FRANC, delavec iz livarne valjev; LAVRIHA RUDOLF, delavec iz valjarne; TANŠEK MILAN, delavec iz valjarne valjev; GRACNER SILVO, delavec iz valjarne valjev.

Naraščaj v družini so dobili:

KOZOLE IVAN iz elektroplavža, VOLAVŠEK JOŽE, KOKLIČ JURIJ — oba iz valjarne II, GOBEC ALOJZ iz jeklovleka, DEČMAN MILAN iz kalibrirkega oddelka, TREBOVC IVAN iz livarne valjev, MOTOH ANTON iz merilne službe, IVIČ FRANC iz kalibrirkega oddelka, MOHORIČ FRANC iz nadzorne službe, RATAJ IVAN iz livarne valjev, PERTINAČ IVAN iz elektroplavža, GRKINIČ MILAN iz livarne valjev, VODIŠEK MIRKO iz obdelovalnice valjev.

Cestitamo.

Na novo življenjsko pot so stopili:

GOBEC VLADO iz energetskega obrata, BEZGOVŠEK CVETKO iz laboratorija, MLAKAR JOŽE iz jeklarne.

Želimo mnogo družinske sreče.

DELOVNO DOLŽNOST SO PREKRŠILI

V mesecu juniju in juliju 1972 so se komisije za kršitev delovnih dolžnosti pri svetih metalurške enote, kovinske enote, enote vzdrževalnih obratov in enote skupnih služb sestale petkrat in obravnale 61 primerov kršitev delovnih dolžnosti.

Hujše so prekršili delovno dolžnost:

— Predlagana kadrovsko-socialnemu odboru pri DST za izključitev iz delovne skupnosti:

1. PUŠNIK MIRKO, valjarna I: 23. maja 1972 ponovno neopravičeno izostal z dela — predlagan kadrovsko-socialnemu odboru za izključitev iz delovne skupnosti.

2. FRITAG CIRIL, valjarna II: 7. junija 1972 bil med delovnim časom vinjen, prav tako tudi 29. maja 1972 vinjen na delovnem mestu in ga je bilo potrebno odstraniti z delovnega mesta — predlagan kadrovsko-socialnemu odboru za izključitev iz delovne skupnosti.

— Z zadnjim javnim opominom:

1. BUCACLO MILOŠ, obdelovalnica valjev: 5. 6. 1972 je na stroju 161 zastružil plašč in je v tej posledici nastala visoka materialna škoda, razen tega pa je 30. 5. 1972 še neopravičeno izostal z dela — zadnji javni opomin.

2. POTOČNIK VINKO, livarna valjev: 15. 6. 1972 ponovno neopravičeno izostal z dela — zadnji javni opomin.

4. ROMIH IVAN, promet: 23. 6. 1972 ponovno neopravičeno izostal z dela — zadnji javni opomin.

5. MALGAJ IVAN, promet: 23. 6. 1972 ponovno neopravičeno izostal z dela — zadnji javni opomin.

6. CENTRIH CIRIL, livarna II: 16. 6. 1972 neprimerno izpadel proti sodelavcu — zadnji javni opomin.

7. KOVAČ MILKO, livarna valjev: 9. 6. 1972 neopravičeno izostal z dela — zadnji javni opomin.

8. BUKŠEK FELIKS, livarna valjev: 16. in 18. 4. 1972 neopravičeno izostal z dela — zadnji javni opomin.

9. Jazbec Jože, valjarna: 4. 6. 1972 ponovno neopravičeno izostal z dela — zadnji javni opomin.

— Z javnim opominom:

1. ARBAJTER MARINKO, valjarna II: 15. 6. 1972 malomaren pri svojem delu in je zaradi tega prišlo do zloma valja in do materialne škode, razen tega pa je 22., 23. in 25. 6. 1972 spal med delovnim časom: javni opomin.

2. REZMAN JAKOB, aglomeracija: 25. 6. 1972 kršil HTV predpise s tem, ker ni hotel nositi zaščitne čelade — javni opomin.

4. ANTEJ RAJKO, valjarna I: 17. 6. 1972 neopravičeno izostal z dela — javni opomin.

5. ŽAGAR FRANC, valjarna II: 15. 6. 1972 bil na delu vinjen ter s svojim malomarnim delom po-

vzročil okvaro na elektro motorju zakladalne naprave koračne peči II — javni opomin.

6. PETROVIČ IVO, livarna II: 23. 5. 1972 neopravičeno izostal z dela, razen tega pa 27. 5. 1972 surovo izpadel proti sodelavcu in ga poškodoval — javni opomin.

7. GABRIČ JOŽE, garaža 5. 6. 1972 zavozil s kamionom Tatra in nato pustil vozilo nezavarovano ter odšel — javni opomin.

8. ŠTARLEKAR FRANC, mehanična delavnica: 9. 6. 1972 zapustil delovno mesto in šel v gostilno — javni opomin.

9. KNEZ DRAGO, promet: 21. 6. 1972 surovo izpadel proti sodelavcu in ga poškodoval — javni opomin.

10. JUG FRANC, elektro delavnica II: 26. 5. 1972 neopravičeno izostal z dela — javni opomin.

11. Vrhovšek Jože, jeklovlek: 12. 6. 1972 neopravičeno izostal z dela — javni opomin.

12. VODEB MARTIN, valjarna I: 3. 6. 1972 neopravičeno izostal z dela — javni opomin.

Iz pisarne pravne službe



Če bodo tale Godečev most tako dolgo gradili, kot ga podirajo, še drugo leto ne bomo hodili po njem

NOVE KNJIGE, PREJETE V LETU 1972

1. Cigoj S.: Transport, Ljubljana, 1968, s-0314

2. Filipović Ratko: Mednarodna poslovna pravila i običaji. Privr. pregled, Beograd, 1968 s-0319

3. Mrnjavčič T.: Priručnik o sistematizaciji radnih mesta u radnim organizacijama, 1970 s-2661

4. Tešić Milorad: Spoljnotrgovinsko poslovanje, izd. Privredni pregled, Beograd 1971 s-2660

5. Vojinović Jovan: Priručnik za investitore i izvođače radova. Sl. list SFRJ, Beograd 1971 s-2659

6. Krajevni leksikon Slovenije, II. knjiga

7. Zbornik radova JUREMA: Automatizacija u strojarstvu proizvodnji, Zagreb 1971 s-3522

8. Rudnici železnih ruda u Švedskoj s-3521

9. Koroušić B.: Uvajanje hitre metode za kontrolo kvalitete nodularne litine, Poroč. Metal. inst. Ljubljana s-3520

10. Osnove direct costing metode, Želez. Štore, s-3519.

Štorski
ŽELEZAR

STORSKI ŽELEZAR. Glasilo delovnega kolektiva Železarne Store — Izhaja vsak mesec — Odgovorni in glavni urednik Stane Ocvirk — Urednik Rudolf Uršič — Uredniški odbor: dipl. ing. Janez Barborič, Friderik Jernejšek, Anton Mackošek, Rajko Markovič, Stane Ocvirk, Stane Sotler, Rudolf Uršič, dipl. ing. Niko Zakonjšek in Ivan Zmahar — Tisk: AERO kemična in grafična industrija Celje